

en tillfällig plats

*Om tillfälliga interventioners inverkan
på planerarrollen och medborgardeltagande,
och en fallstudie av Södra Förstadsgatans
tillfälliga förvandling.*

Fredrik Magnusson

EN TILLFÄLLIG PLATS

*Om tillfälliga interventioners inverkan
på planerarrollen och medborgardeltagande,
och en fallstudie av Södra Förstadsgatans
tillfälliga förvandling.*

A TEMPORARY PLACE

*About the impact of temporary interventions
on the role of the planner and citizen participation,
and a case study on Södra Förstadsgatan's
temporary transformation.*

Författare: Fredrik Magnusson

Handledare: Tiina Sarap, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Examinator: Gunilla Lindholm, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Omfattning: 30 hp

Nivå och fördjupning: A2E

Kurstitel: Master Project in Landscape Planning

Kurskod: EXO774

Ämne: Landskapsplanering

Program: Landskapsarkitekturprogrammet

Utgivningsort: Alnarp

Utgivningsår: 2014

Omslagsbild: Fredrik Magnusson

Elektronisk publicering: <http://stud.epsilon.slu.se>

Nyckelord: tillfälliga, interventioner, medborgardeltagande, stadsutveckling, stadsplanering, planerare, planerarroll, Malmö, Södra Förstadsgatan

SLU, Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap

Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

SAMMANDRAG

Syftet med uppsatsen är att undersöka, diskutera och bidra till kunskapsutvecklingen kring vilken inverkan tillfälliga interventioner kan ha på stadsutvecklingen. Fokus ligger på hur medborgardeltagande och planerarens olika roller i stadsutvecklingsprocesser kan påverkas. Tillfälliga interventioner används i uppsatsen som en benämning på de åtgärder som genomförs med en klar avsikt att vara tillfälliga och att intervensera med människor i deras livsmiljö.

Uppsatsen har genomförts som en kvalitativ studie och med ett induktivt synsätt, där den studerade verkligheten ligger till grund för slutsatserna. Diskussionen baseras på en litteraturstudie, som skapar en djupare förståelse för begreppen *tillfälliga interventioner* och *medborgardeltagande*, samt en fallstudie av Malmö stads försök på Södra Förstadsgatan, där delar av gatan tillfälligt stängts av för motortrafik. Försöket kan ses som ett lokalt exempel på ett globalt fenomen, med en ökad fascination för tillfälliga interventioner som en del av stadsutvecklingen.

I uppsatsen beskrivs det dualistiska förhållande som råder mellan planerarens tilldelade makt och den maktförskjutning som ökat medborgardeltagande förutsätter. I det sammanhanget är försöket på Södra Förstadsgatan en paradox; det har taktikens uttryck med snabba, enkla och reversibla ingrepp, men uttrycket signalerar inte den makt som handlingen *de facto* är. Effekterna av detta och den inverkan tillfälliga interventioner haft diskuteras utifrån sju teman: *initiering*, *engagemang*, *deltagande*, *experimentering*, *(den levda) platsen*, *facilitering* och *(mental) maktförskjutning*. I uppsatsens avslutande del argumenteras för hur en ökad användning av tillfälliga interventioner kan påverka hur vi tänker kring och planerar våra städer och hur planerarrollen kan utvecklas mer åt rollen som facilitator.

ABSTRACT

The aim of this thesis is to examine, discuss and contribute to the knowledge about what impacts on urban development that temporary interventions could have. The focus is on what impact temporary interventions could have on the role of the planner within urban development processes and on citizen participation. In the thesis, temporary intervention is used as a term for activities carried out with a clear intention to be temporary and with a clear intention to intervene with people in their lived environment.

The thesis has been carried out as a qualitative study with an inductive approach, in which the studied reality is the basis for the conclusions. The discussion is based on a literature review, which creates a deeper understanding of the concepts of *temporary interventions* and *citizen participation*, and a case study of an experiment on Södra Förstadsgatan carried out by the City of Malmö, where parts of the street temporarily has been closed to motor vehicles. The experiment can be seen as a local example of a global phenomenon, with an increased fascination with temporary interventions as part of urban development.

This thesis describes the dualistic relationship between the planner's assigned power and the shift of power that increased citizen participation requires. In this context, the experiment at Södra Förstadsgatan is a paradox; it has the expression of tactics with quick, simple and reversible interventions, but it does not express the power that the act actually is. The effects of this and the impact of temporary interventions are discussed based on seven themes: *initiation*, *engagement*, *participation*, *experimentation*, *(the lived) place*, *facilitation* and *(mental) shift of power*. In the concluding part of the thesis it is argued that a greater use of temporary interventions can influence how we think about and plan our cities, and how the role of the planner could be developed towards more of a facilitating role.

FÖRORD

Det här är ett examensarbete utfört inom landskapsarkitektprogrammets ramar med inriktning mot landskapsplanering. Examensarbetet, som motsvarar 30 högskolepoäng, hade inte varit möjligt utan hjälp och stöttning från flera personer. Jag skulle vilja rikta ett särskilt tack till några av er.

Tack till min handledare, Tiina Sarap, för alla intressanta diskussioner vi haft och för din vägledning under arbetet. Tack till André Kingstedt, Johan Fridh och de andra i projektgruppen vid gatukontoret i Malmö för att ni öppnade dörren och för all den tid ni gett mig. Tack till Elena Madison på Project for Public Spaces för alla diskussioner och dina viktiga infallsvinklar. Tack till Ida Rosqvist för allt ditt stöd och för att jag kunnat stöta och blöta alla mina tankar med dig. Och tack till alla er som jag inte nämnt men som jag diskuterat med, fått tips och uppmuntrande ord ifrån eller som bara funnits där på annat vis.

Fredrik Magnusson
Alnarp, 2014-09-05

INNEHÅLLS- FÖRTECKNING

1. INLEDNING.....	1
1.1 BAKGRUND.....	2
1.2 MÅL OCH SYFTE.....	3
1.3 METOD.....	3
1.6 AVGRÄNSNINGAR.....	5
1.5 BEGREPPSDEFINITIONER.....	5
1.6 DISPOSITION.....	6
2. TEORETISK BAKGRUND.....	7
2.1. TILLFÄLLIGA INTERVENTIONER.....	8
2.1.1 En förändrad syn på staden och stadsplaneringen.....	9
2.1.2 Förändrade ekonomiska förutsättningar.....	10
2.1.3 Gräsrotsengagemang.....	11
2.1.4 Tillfälliga interventioner och platsspecificitet.....	12
2.2 MEDBORGARDELTAGANDE.....	14
2.2.1 Problematisering av medborgardeltagande.....	14
2.2.2 Medborgardeltagande i stadsplaneringen i Sverige.....	17
2.3 SAMMANFATTNING.....	19

3. EN TILLFÄLLIG PLATS PÅ SÖDRA FÖRSTADSGATAN	21
3.1 METOD	22
3.1.1 Kvalitativ fallstudie	22
3.1.2 Kvalitativ intervju	22
3.1.3 Deltagande observation	24
3.1.4 Dokumentstudie	25
3.2 FÖRSÖKETS FÖRUTSÄTTNINGAR	26
3.2.1 Organisationen	26
3.2.2 Södra Förstadsgatan	26
3.2.3 Motiv	29
3.3 DEN TILLFÄLLIGA PLATSEN	30
3.3.1 Genomförande	31
3.3.2 I dialog med malmöborna	35
3.3.3 Malmöbornas reaktion	37
3.4 FRAMTIDEN	42
4. ANALYS OCH DISKUSSION	43
4.1 INITIERING	44
4.2 ENGAGEMANG	45
4.3 DELTAGANDE	46
4.4 EXPERIMENTERING	47
4.5 (DEN LEVDA) PLATSEN	49
4.6 FACILITERING	51
4.7 (MENTAL) MAKTFÖRSKJUTNING	52
5. AVSLUTANDE DISKUSSION	55
5.1 RESULTATDISKUSSION	56
5.2 METODDISKUSSION	58
6. KÄLLFÖRTECKNING	63
7. BILAGOR	69

1.

INLEDNING

1.1 BAKGRUND

Medborgardeltagande är en ständigt aktuell fråga. Sherry Arnstein (1969) skrev en gång: "The idea of citizen participation is a little like eating spinach: no one is against it in principle because it is good for you." Hennes poäng var att, även om det finns en generell konsensus kring det goda med medborgardeltagande, så ser verkligheten annorlunda ut.

Vintern 2013 gjorde jag min praktik hos organisationen Project for Public Spaces (PPS) i New York. PPS jobbar med olika typer av stadsutvecklingsfrågor och lägger stor vikt vid platsens skapandeprocess i samverkan med lokalsamhället. I det här arbetet har tillfälliga interventioner kommit att bli ett allt viktigare element. Här väcktes mitt intresse för interventioner med en klar avsikt att vara tillfälliga och vilken inverkan det kan ha på stadsutvecklingen och dess aktörer. Mitt intresse för det tillfälliga som en del av stadsutvecklingen grundar sig i frågan kring medborgardeltagande; i den maktrelation som finns mellan medborgare och planerare, vad som händer när det målinriktade projektet istället blir till faser i en utvecklingsprocess och huruvida planerarens roll i stadsutvecklingen påverkas av detta.

I mars 2014 inledde Malmö stad ett försök där delar av Södra Förstadsgatan i Malmö stängdes av för motortrafik. På platsen hade gatukontoret en avsikt att skapa en *"attraktiv stadsgata för malmöborna med möjlighet till vistelse och aktivitet"* (Malmö gatukontor 2014a) och avsikten var att så skulle ske i dialog med malmöborna. Malmö stads försök på Södra Förstadsgatan kommer utgöra uppsatsens empiriska del och ligger, tillsammans med litteraturen, till grund för den avslutande diskussionen. Avsikten med uppsatsen är inte att förringa eller avfärda de stora gestaltungsprojekten eller betydelsen av design. Avsikten är snarare att diskutera planerarens roll i stadsutvecklingen och skapa en större personlig förståelse för vad min roll som blivande landskapsarkitekt och aktör i stadsutvecklingen kan vara.

1.2 MÅL OCH SYFTE

Målet med uppsatsen är att beskriva Malmö stads och gatukontorets försök med att tillfälligt skapa en plats på Södra Förstadsgatan och vilken roll tillfälliga interventioner haft. Syftet är att, med litteraturen och fallstudien som utgångspunkt, undersöka, diskutera och på så vis bidra till kunskapsutvecklingen kring tillfälliga interventioners inverkan på stadsutvecklingen, och mer specifikt på planerarens olika roller i stadsutvecklingsprocesser och vilken inverkan tillfälliga interventioner kan ha för ett ökat medborgardeltagande i stadsutvecklingen. Ur uppsatsen mål och syfte har följande frågeställningar vuxit fram:

- *Hur påverkar tillfälliga interventioner planerarens roller i stadsutvecklingsprocesser?*
- *Kan tillfälliga interventioner stimulera ett ökat medborgardeltagande i stadsutvecklingsprocesser?*

1.3 METOD

I och med att forskningsfrågorna berör frågor kring *förhållningssätt*, har uppsatsen genomförts som en kvalitativ studie. I arbetet har jag haft ett induktivt synsätt, där slutsatserna dras utifrån den studerade verkligheten. Datainsamlingen har skett dels genom en litteraturstudie, som presenteras i den teoretiska bakgrunden, och dels en fallstudie av Malmö stads försök på Södra Förstadsgatan.

Den teoretiska bakgrunden är uppdelad i två delar som återkopplar till arbetets frågeställningar kring *tillfälliga interventioner* och *medborgardeltagande*. Den första delen beskriver utgångspunkterna för vad tillfälliga interventioner kan vara, för de samhällsförändringar som kan förklara det ökade intresset för tillfälliga interventioner och effekterna av användandet av tillfälliga interventioner. I den andra delen problematiserar jag begreppet medborgardeltagande och tittar på formella planeringskonventioners förhållande till medborgardeltagande.

Litteraturen har som syfte att skapa en fördjupad förståelse kring

begreppen *tillfälliga interventioner* och *medborgardeltagande* och dessas komplexitet. Litteraturen fyller även en viktig roll för att kunna placera fallstudien i och diskutera den ur ett större sammanhang. Litteratursökningen har baserats på sökningar i databaserna Primo, Summon och Google Scholar, litteraturtips, genom att utgå från olika källors litteraturförteckningar och litteratur som jag läst sedan tidigare. I och med att fenomenet tillfälliga interventioner har en rad olika benämningar (se s.8) har det resulterat i en mängd sökordsvarianter. Till de mer relevanta hör *temporary use*, *temporary urbanism*, och *temporary interventions*. Utöver det har sökord som *user participation*, *citizen participation*, *brukarmedverkan* och *medborgardeltagande* haft hög relevans. Tidigt i sökningarna kom jag i kontakt med Bishop och Williams bok "The Temporary City", vilken behöver en särskild benämning. Bauman (2012, s.12) menar att boken är "the most comprehensive publication" kring tillfälliga interventioner och boken, och dess källförteckning, har spelat en viktig roll för uppsatsen. För att förstå och beskriva tillfälliga interventioner och fenomenets spridning har även manifestliknande dokument använts. Detta inkluderar bland annat Mike Lydons (2011 och 2012) Tactical Urbanism-manifest, som i sin tur lett mig vidare till andra liknande manifest. Huvuddelen av litteraturen har dock, i möjligaste mån, avgränsats till välkända författare eller till välkända publikationer.

I arbetets empiriska del studeras Malmö gatukontors försök att göra delar av Södra Förstadsgatan tillgänglig för bara gående och cyklister. Försöket är avsiktligt tillfälligt och det har varit ett uttalat mål att genomföra försöket i dialog med malmöborna. Fallstudien har genomförts genom en närvaro vid projektgruppens möten och dialogmöte på gatan, kontinuerliga platsbesök, inläsning av kommunens handlingar och artiklar i dagspressen berörande försöket. Slutligen har två fördjupande intervjuer genomförts med två av projektgruppens tjänstemän. En mer utförlig beskrivning av fallstudiens metodik presenteras i kapitel 3, *En tillfällig plats på Södra Förstadsgatan*.

1.4 AVGRÄNSNINGAR

Fokus har inte lagts på Södra Förstadsgatan som plats, den fysiska gestaltningen eller aktiviteterna på platsen, även om detta berörs i uppsatsen och är viktigt för förståelse av helheten. Det finns en rad projekt och omständigheter som varit viktiga för försökets utveckling. Dessa berörs i uppsatsen, men fallstudiens fokus har legat på att beskriva Malmö stads arbete inom ramarna för försöket på Södra Förstadsgatan.

Andra aktörer, som allmänheten, olika sakägare eller politiker berörs förvisso i uppsatsen, på samma vis som den fysiska gestaltningen behandlas, men eftersom huvudfrågeställningens syfte är att diskutera planerarens roller i stadsutvecklingsprocesser är det just planeraren som står i fokus för uppsatsen.

I uppsatsarbetet har jag haft givna tidsramar och resurser att förhålla mig till och därför har jag inte haft möjlighet att följa projektet från början till slut. I skrivande stund pågår försöket på Södra Förstadsgatan för fullt och vad det kommer mynna ut i är ännu inte känt. Men i och med att det som studerats är förhållningssättet till projektet och inte utgången av det, är det inte nödvändigtvis en förlust att försökets avslutande delar inte kan tas med.

1.5 BEGREPPSDEFINITIONER

Begreppet *tillfälliga interventioner* används genomgående i uppsatsen och är centralt för förståelsen av denna. En stad är alltid under förändring och som sådan kan den påstås vara uppbyggd av lager på lager av händelser. Händelserna varierar i skala och omfång, både rumsligt och i tid, men en händelse är per definition alltid tillfällig. Det jag benämner som tillfälliga interventioner skiljer sig från andra händelser eller förändringar i staden genom sin *avsikt*, men inte nödvändigtvis i sitt *uttryck*. I uppsatsen använder jag *tillfälliga interventioner* som en benämning på *åtgärder och händelser som är medvetet och avsiktligt tillfälliga* och där det, av olika orsaker, finns en *avsikt att intervensera med och påverka människor i deras livsmiljö*.

Planerare är ett annat återkommande begrepp. I sin vidaste betydelse kan alla som arbetar med planering av något slag betraktas som planerare. I uppsatsen ska *planerare* dock förstås som en benämning på de personer som yrkesmässigt, inom offentlig eller privat sektor, ägnar sig åt *utvecklingen av stadens miljö, struktur, bebyggelse, kommunikationer och service*.

1.6 DISPOSITION

Uppsatsen består av fem kapitel. Efter kapitel ett, inledningen, redogör jag för den teoretiska bakgrunden. I den beskrivs vad tillfälliga interventioner kan vara och vilken roll de kan fylla och därefter problematiseras begreppet medborgardeltagande. I det tredje kapitlet beskrivs fallstudiemetodiken och fallstudien på Södra Förstadsgatan. Det fjärde kapitlet återkopplar till uppsatsens frågeställningar och är en sammanslagning av resultatet från den tematiska analysen och en diskussion av detta. Slutligen, i det femte kapitlet, förs en vidare och sammanfattande diskussion om tillfälliga interventioners inverkan på medborgardeltagande och planerares förhållande till stadsutveckling samt en diskussion kring de valda metoderna för uppsatsarbetet.

2.

TEORETISK BAKGRUND

Kapitlet är uppdelat i tre delar som återkopplar till arbetets frågeställningar kring tillfälliga interventioner och medborgardeltagande. Den första delen, tillfälliga interventioner, beskriver utgångspunkterna för vad tillfälliga interventioner kan vara, för de samhällsförändringar som kan förklara det ökade intresset för tillfälliga interventioner och effekterna av användandet av tillfälliga interventioner. I den andra delen problematiseras begreppet medborgardeltagande och den konventionella stadsutvecklingens förhållande till medborgardeltagande.

TILLFÄLLIGA INTERVENTIONER

Det vore svårt att driva tesen att tillfälliga interventioner är en ny företeelse i våra städer. Tvärtom så är det tillfälliga, lite beroende på vad som läggs i ordet, en naturlig komponent av staden (Bishop & Williams 2012, s.7, Blumner 2006, s.5). Det som är nytt är snarare planerarens och arkitekters nyupptäckta intresse och fascination för det tillfälliga, både i teorin och i praktiken (Bishop & Williams, s.3), och att det istället för att ske utanför den formella stadsutvecklingsprocessen nu alltmer kommit att inkorporeras i den (Lehtovuori & Ruoppila 2012, s.31). Sedan tidigt 2000-tal har litteraturen som på något vis behandlar det tillfälliga ökat markant och olika termer används omväxlande för att beskriva tillfälliga interventioner, så som *tactical urbanism* (Lydon 2011 och 2012), *temporary urbanism* (Bishop & Williams 2012), *spontaneous interventions* (Lang Ho 2012), *temporary uses* (Lehtovuori & Ruoppila 2012), *indeterminate spaces* (Groth & Corijn 2005), *DIY urbanism* (Keffer 2010), *radical temporary urbanism* (Kossak 2012), *temporary solutions* (Havemann & Schild 2007), *interim uses* (Blumner 2006), *guerilla urbanism* (Lydon 2012) och så vidare. De olika benämningarna fyller sitt syfte då de beskriver olika perspektiv på, olika mål med och olika typer av tillfälliga interventioner. Under paraplybegreppen ryms en uppsjö av projekt och fenomen; det kan vara platser som för tillfället fått en ny användning, festivaler, tillfälliga bosättningar, pop-up-affärer, stadsodlingar, ockupationer och så vidare. Lydon (2012, s.7) pekar på att tillfälliga interventioner existerar inom en glidande skala, där de kan vara sanktionerade, icke-sanktionerade eller en sorts hybrid någonstans däremellan. Spännvidden gör att diskussionen kring tillfälliga interventioner kan vara svår att rama in.

Att arbeta med temporalitet adderar en tidsdimension som förutsätter en början och ett slut. Något som varar en dag, ett år eller ett sekel kan, beroende på vilket tidsperspektiv en har, således betraktas som tillfälligt. Vid sitt försök att definiera tillfälliga interventioner lägger Bishop & Williams (2012, s.5) stor vikt vid skaparens eller brukarens intention och menar att en tillfällig användning är en avsiktlig fas, oavsett fasens längd. Tillfälliga interventioner avser således de interventioner som är medvetet och avsiktligt tillfälliga (Bishop & Williams 2012, s.5, Blumner

2006, s.4, Lehtovuori & Ruoppila 2012, s.30, Lydon 2012, s.1) och de kan vara förgängliga, återkommande och i vissa fall migrerande (Lehtovuori & Ruoppila 2012, s.30). Däremot påpekar Bauman (2012, s.15) att det inte kan röra sig om städer i sig själv, vilket till exempel benämningen »temporary urbanism« kan ge associationer till. Istället måste det tillfälliga ses som ett lager av eller ett element i staden.

Det finns en rad faktorer och en samverkan av dessa som kan förklara det ökade intresset för tillfälliga interventioner. I grova drag kan en prata om en ökad osäkerhet om framtiden, en förändrad syn på den konventionella stadsplaneringen och en önskan om ett underifrånperspektiv i stadsutvecklingen. Kopplat till det sistnämnda kan även ett ökat fokus på platsspecificitet härledas. Faktorerna är inte nödvändigtvis motstridiga, men är inte heller självklart sammanhängande.

2.1.1 *En förändrad syn på staden och stadsplaneringen*

Modernismens sökande efter universella sanningar och objektivitet lade grunden för att 1900-talet skulle bli, som Svedberg (1988) uttryckte det, planerarens århundrade. Kritiken mot den expertdrivna, toppstyrda och elitistiska stadsplaneringen har emellertid beskrivits ingående ända sedan Jane Jacobs (2004 [1961]) lyfte fram medborgaren som expert på sitt närområde, framhävde vikten av att studera staden genom att befinna sig i den och skrev att "städerna är jättelika laboratorier, där experimenten med arkitektur och stadsplanering ibland lyckas och ibland misslyckas" (ibid, s.28), eller sedan Jan Gehl (2007 [1971]) lyfte fram ett humanistiskt perspektiv på staden i kontrast till det modernistiska idealet och framhävde upplevelsevärdena och den mänskliga skalan.

Invånarna i dagens städer kan beskrivas som mer diversifierade än tidigare, vilket ställer helt nya krav på stads- och samhällsplaneringen att hålla samman samhällets grupper utan att för sakens skull förtrycka någon av dem (Groth & Corijn 2005, s.523). Groth och Corijn menar att ett nytt förhållande till stadsplaneringen, där medborgarnas aktiva deltagande måste vara en central del, är svår att realisera när den konstant måste utmana de redan etablerade rutinerna. Observationen kan understrykas av Tunström

(2009, s.148), som menar att den postmoderna efterfrågan på en ny planerarroll inte har lett till samma förändringar i verkligheten och att expertplaneraren i viss utsträckning fortfarande existerar.

Batty (2012, s.54-59) menar att det finns ett behov av en ny syn på städernas regenerering. Stadsplaneringens ovanifrånperspektiv kan betraktas som ett direkt hinder för stadens förnyelseprocess och den inneboende motståndskraft och regenerativa förmåga som finns inbyggd i städer, uppbyggd av lager på lager av interaktioner. Batty beskriver det utifrån en idealiserad tankemodell (se figur 1):

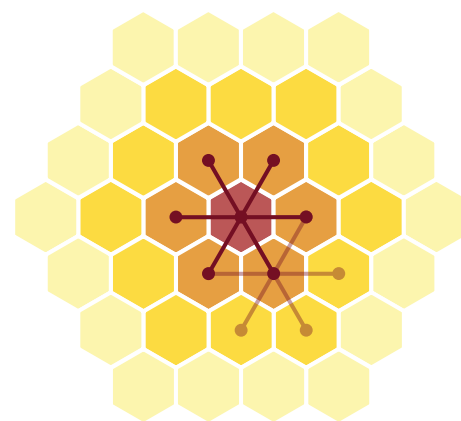
An idealised urban landscape is broken into regular cells or locations where activity can be located, with the arrows indicating how adjacent cells influence one another. When a seed of growth is planted [...] cells around it become activated and the innovation diffuses as waves [...] This exponential effect is even more powerful – it is super-exponential – if each cell influences every other in the growing system, with the graph showing how this positive feedback simulates the spread of influence.

(Batty 2012, s.54-55)

Med ett sådant resonemang kan stadsplaneringens viktigaste uppgift beskrivas som att lokalisera var i staden en intervention kan få största möjliga effekt. Tillfälliga interventioner används ofta med en sådan avsikt, som en taktisk intervention för att uppnå större strategiska mål (se fallstudier i Lydon 2011 och 2012, Bishop & Williams 2012). Bishop och Williams (2012, s.179-189, 215 f) i sin tur menar att det går att skönja en ny inställning till stadsplanering, med ett större fokus på utveckling i faser och tillfälliga stadier. Det kan ses som en flexibel väg mot en löst definierad vision istället för ett på förhand fastslaget mål, där tiden, den fjärde dimensionen, vägs in som en viktig aspekt.

2.1.2 Förändrade ekonomiska förutsättningar

Behovet av en mer flexibel stadsutveckling beror enligt flera författare på en ökad osäkerhet till följd av återkommande ekonomiska kriser och andra samhällsförändringar, vilket dagens stadsplanering har svårt att hantera (Bauman 2012, s.14, Bishop & Williams 2012, s.23, Blumner 2006, s.3, Lydon 2012, s.3, Havemann

FIGUR 1 Modellen visar fröets (interventionens) spridning i stadslandskapet och dess inverkan på intilliggande lokaliteter.

(Fredrik Magnusson 2014, utifrån Batty 2009)

& Schild 2007, s.533, Groth & Corijn 2005, s.522). Behovet kopplas även samman till demografiska förändringar och att en ekonomisk nedgång i gamla industristäder har lett till en ökad mängd vakant mark, särskilt i delar av USA och i Östeuropa (Bishop & Williams, s.24).

Havemann & Schild (2007, s.517) menar att fascinationen för det temporära följer utvecklingen av det postfordistiska samhället, där den tidigare fordistiska produktionsordningen med löpande band bytts ut mot en flexibilerad och fragmentiserad sådan. Gränsen mellan arbete och fritid har blivit suddigare, människor hoppar mellan olika anställningar, allt fler blir egenföretagare och våra arbetsliv och våra liv kan påstås ha utvecklats till en serie tillfälliga projekt (Bishop & Williams 2012, s.27). Eftersom den postfordistiska produktionen inte gör oss lika knutna till arbetsplatsen kan hela staden bli ens arbetsplats och förändringen accelereras av den teknologiska utvecklingen som gör oss än mer mobila (ibid, Lydon 2012, s.3, Lehtovuori & Ruoppila 2012, s.34). Framväxten av kreativa industrier inom ett alltmer individualistiskt entreprenörssamhälle har dragit ett ökat fokus till *kreativa miljöer*, där tillfälliga interventioner tycks ha en stor betydelse (Lehtovuori & Ruoppila 2012, s.34, Bishop & Williams 2012, s.214, Blumner 2006, s.8).

2.1.3 *Gräsrotsengagemang*

Medborgardeltagande är ofta ett av de värden som nämns i anslutning till tillfälliga interventioner. Blumner (2006, s.9) hävdar att tillfälliga interventioner skapar bättre förutsättningar för den genomsnittlige medborgaren att ta en mer aktiv roll i platsens utveckling och Lehtovuori och Ruoppila (2012, s.35) menar att det är ett konkret verktyg för att ge näring till ett underifrånperspektiv när platserns potential undersöks. Bishop och Williams (2012, s.139) visar hur tillfälliga interventioner, på flera platser i världen, har använts med ett uttryckt syfte som något kring medborgarna kan skapa ett engagemang och en diskussion, vilket sedan har använts i det fortsatta arbetet med platsen.

Kossak (2012, s.32) pekar på att vissa projekt, där tillfälliga interventioner är en av komponenterna, ibland förklaras som en form av gräsrotsurbanism, som något som är initierat och drivet

av medborgarna själva, även om de inte är det. Istället är det ett uttryck för den etablerade stadsplaneringen och de aktörer som redan innehar makt; exploatörer, investerare, tjänstemän, politiker och företagsvärlden. Det innebär inte att avsikten inte kan vara att stimulera ett ökat engagemang och deltagande, men det belyser de bakomliggande maktstrukturerna. Samtidigt måste det påpekas att, trots Kossaks påpekande och simultant med entreprenörs- och konsumtionssamhället och användningen av tillfälliga interventioner inom den kreativa sektorn, spelar tillfälliga interventioner en fortsatt stor roll inom den politiska aktivismen, inom motkulturen och överhuvudtaget som ett nödvändigt medel för de som saknar resurser (Bishop & Williams 2012, s.117, Kossak 2012, s.32, Lehtovuori & Ruoppila 2012, s.34). Kossak (2012, s.32 f) kallar den här typen av tillfälliga interventioner för en form av *radical temporary urbanism*. En viktig gemensam nämnare är att de betonar platsens bruksvärde framför dess bytesvärde (Bishop & Williams 2012, s.89).

Som politisk och taktisk aktivitet användes tillfälliga interventioner kanske mest utarbetat av den marxistiska rörelsen Situationistiska Internationalen, verksamma särskilt i Frankrike på 60-talet (Ball 1987, s.21). De menade att klassamhället och den kapitalistiska produktionen gjort oss till konsumenter och åskådare av våra egna liv, oförmögna att delta i konstruktionen av våra samhällen. Genom att medvetet skapa situationer och mixtra med och omtolka element som skapar vår vardag hade de för avsikt att sabotera för den dominerande kulturen. De såg det som ett sätt att ta oss ur alienationen, och i förlängningen nå en samhällsomvälvning, och såg det som ett bevis att vardagslivet blivit homogeniserat när effekterna av minsta avvikelse kunde spridas långt bortom platsen där den uppstått (ibid, s.32). Genom sina handlanden var de särskilt delaktiga under studentrevolterna i Paris 1968 och deras arbetssätt har inspirerat senare antiauktoritära grupper och rörelser, som punkrörelsen och olika autonoma vänsterrörelser (Plant 1992, s.144).

2.1.4

Tillfälliga interventioner och platsspecificitet

Lehtovuori och Ruoppila (2012, s.37) framhåller ett intimt band mellan platsen och tillfälliga interventioner och menar att projekt

med tillfälliga interventioner kännetecknas av deras kontextualitet och platsspecificitet. Synen på platsen och vad en plats är blir således grundläggande för att förstå användandet av tillfälliga interventioner. Platsbegreppet kan diskuteras ur flera perspektiv och har gjorts så genom åren. Den mest vedertagna och rättframma definitionen av platsbegreppet, enligt Cresswell (2004, s.7), är att det är en "meaningful location". Det gör platsbegreppet till ett värdeladdat begrepp, i kontrast till det geometriska objektiva rumsbegreppet. Distinktionen mellan det mer värdeladdade ordet *place* och det mer värdeneutrala *space* (eller *location*) görs dock tydligare inom det engelska språket än inom svenskan.

På 1970-talet utmanade ett humanistiskt perspektiv det tidigare dominerande synsättet, i vilket det personliga och kulturella rummet bara sågs som en förvanskning av det objektiva geometriska rummet. Tuan (1974) menade att det humanistiska synsättet skilde sig från tidigare perspektiv på så vis att det studerade platsbegreppet utifrån individens upplevelse och hans känslor och tankar inom den rumsliga upplevelsen. "(Social) space" är en "social product" (Lefebvre (1991 [1974], s.26) och som sådan kan rummet inte bara förklaras matematiskt och geometriskt. Lefebvre menade att det specifika rummet skapas och återskapas genom att vi agerar i rummet. Eftersom rummet, med en sådan definition, är en social produkt unikt för varje social situation och en spegling av existerande maktrelationer, blir skapandet av rummet en fråga om makt och kontroll.

Francis (1987, s.28) menar att graden av offentlighet är direkt avgörande för hur demokratisk en plats är. *Offentlighet* kan beskrivas som de essentiella kvaliteter och attribut och nivån på dessa som ger offentliga platser sin specificitet (Magalhaães 2010, s.562). Offentlighet kan ses ur ett multidimensionellt perspektiv (Varna & Tiesdell 2010, s.580-585) och som en relativ kvalitet, i den meningen att vissa dimensioner av offentligheten kan vara mer offentliga än andra på en plats (Magalhaães 2010, s.562). När Lynch (1981, s.137) diskuterar den rättvisa och demokratiska staden menar han att vi alla bör ha rätten att befinna oss i det offentliga rummet och där få ta anspråk på och ändra platsen, fria att göra de aktiviteter vi vill göra och att överlämna rättigheterna till andra.

Detta skulle innebära att den demokratiska platsens offentlighet förutsätter en viss nivå av aktivt deltagande, där vi tillåts ändra platsen genom appropriering men också fysiskt genom att få möblera om, lägga till och ta bort utifrån de behov som uppstår. Den demokratiska platsen inrymmer således en viss nivå av flexibilitet och temporalitet då den är i ständig förändring.

Som arkitekt och planerare skapas ett speciellt förhållande till det geometriska rummet, platsen och relationen de sinsemellan. Vi rör oss hela tiden mellan dem, både i praktik och teori. Men om vi antar att platsen produceras och konstrueras som ett resultat av en process där människor tar i anspråk och approprierar rummet, är det ovanligt att arkitekten aktivt deltar i produktionen av själva platsen. Det är en viktig poäng att göra för den gestaltande arkitekten enligt Olsson och Wikström (2012, s.18), som menar att det oftast är det geometriska rummet som får dominera under planerings- och projekteringsprocessen. Eftersom arbetet med tillfälliga interventioner oftast innebär ett mer direkt och processinriktat förhållande till platsen kan det, ur planerarens perspektiv, ses som ett försök till ett kliv bort från det geometriska rummet och ett närmande av platsen.

2.2 MEDBORGARDELTAGANDE

Som tidigare tagits upp är möjligheten att *appropriera* och *modifiera* återkommande värden som används för att beskriva demokratiska och offentliga platser (se Lynch 1981, Francis 1987, Varna & Tiesdell 2010). Detta kräver en viss form av deltagande i platsen, vilket är ett av de värden eller effekter som ofta kopplas samman med användandet av tillfälliga interventioner.

I det här arbetet intresserar jag mig främst för medborgardeltagande som syftar på den process där medborgarna är en del av planeringen av det offentliga rummet och hur, eller om, användandet av tillfälliga interventioner kan vara behjälpligt för det. I den följande delen problematiseras först begreppet medborgardeltagande och därefter redogörs för vilken roll medborgardeltagandet har och har haft i svensk stadsplanering.

Problematisering av medborgardeltagande

Värdet av medborgardeltagande beror på ur vilket perspektiv det studeras. Enligt Khakee (2006, s.14-16) går det att urskilja två övergripande perspektiv: planerarnas/beslutsfattarnas perspektiv och medborgarnas perspektiv. För beslutsfattare och planerare kan medborgardeltagandet bidra med ett förbättrat beslutsunderlag och en höjning av projektens legitimitet genom ett ökat förtroende för beslutsfattarna och processen i sig. Ofta är formerna för deltagande snäva och begränsade till det lagstiftningen föreskriver och från maktens perspektiv behöver medborgardeltagandet inte ha mer än ett symboliskt värde. Förenklat kan medborgardeltagandet ta sig två former: antingen individuellt eller kollektivt. Det individuella deltagandet kan ses som ett kvantitativt angreppssätt; ju fler desto bättre, och det kollektiva som ett kvalitativt; ju mer specialiserade intressegrupper desto bättre kunskap i sakfrågorna (Khakee 2006, s.14-16).

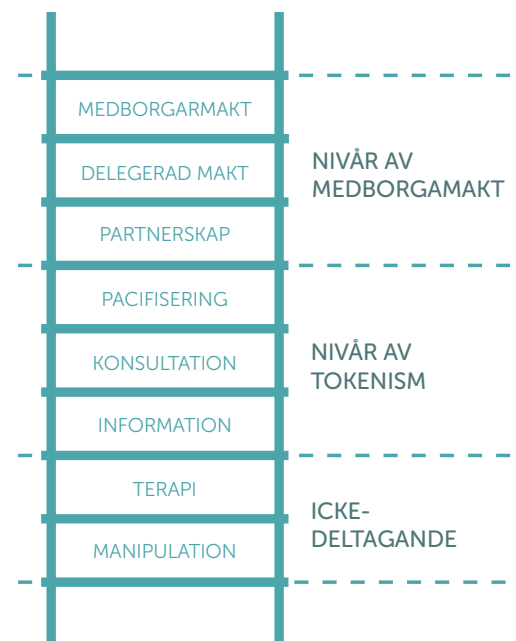
Ur ett medborgarperspektiv värderas istället nyttan av deltagandet. Skälen för deltagande kan vara möjligheten att påverka i ett specifikt beslut där det finns ett egenintresse, möjligheten till en generell påverkan av samhällsutvecklingen och tillskansandet av makt för att göra så, att utbilda sig och öka sin förståelse för samhällsutvecklingen, att träna upp sina färdigheter att delta i den offentliga debatten för att vara med och påverka på lång sikt eller att skapa sociala relationer och på så vis organisera sig (Khakee 2006, s.14-16). Medborgarnas deltagande sker inte utifrån verkligheten utan utifrån deras föreställningar (Boverket 2012, s.16). När allmänheten bjuds in till *dialog* och *samråd* kan ordvalen skapa förväntningar om ett mer aktivt deltagande och större inflytande än vad de i slutändan får.

Även om många initiativ till medborgardeltagande har en målsättning att engagera hela befolkningen, resulterar medborgardeltagande och den på förhand ojämna resursfördelningen ofta i skapandet av en typ av elitmedborgare (Agger & Norvig Larssen 2009, s.1092, Bang 2004, s.20-23). Agger (2012, s.31) menar att de karakteriseras av främst tre typer av resurser: nätverks-, kunskaps- och tidsresurser. Detta skapar en maktfördelning inom gruppen medborgare som är viktig att belysa. Elitmedborgarna är en förhållandevis homogen grupp, som vet hur de ska föra sig i politiska sammanhang, ofta delar samma

demografiska karaktär och avspeglar en väldigt begränsad del av samhället (se Agger & Norvig Larsen 2009, Agger 2012, Henecke & Khan 2002, s.27). Samtidigt beskriver Bang (2004) en ny typ av deltagande medborgare: vardagsskaparen. De karakteriseras av att de deltar konkret, där de är, för att det är kul men samtidigt nödvändigt, ad-hoc eller på deltid, konkret istället för ideologiskt, med självtillit och självförtroende och tillsammans med systemet då det behövs (Bang 2004, s.26). Den här gruppen medborgare är särskilt intressant i relation till tillfälliga interventioner, då deras vardagliga engagemang i politiska frågor kretsar kring det lokala samhället, ofta på ett konkret vis i konkreta projekt.

Förutom den ojämna maktbalans som finns bland medborgarna finns det i samhällsplaneringen en tydlig maktbalans till planerarens/beslutsfattarens fördel, som genom sin position har ett kunskapsövertag och tolkningsföreträde (Khakee 2006, s.17). I vilken nivå makten delegeras till medborgarna är en fråga om etiska och demokratiska överläggande som får konsekvenser för medborgarnas inflytande. Arnstein (1969) ritar i sin förklaringsmodell i form av en stega (se figur 2) upp en medvetet förenklad bild för att tydliggöra de signifikativa nivåskillnader av inflytande som ryms inom deltagandebegreppet. Arnsteins stega har fått en stor betydelse och fortsatt refererats till, och bland annat inspirerat Sveriges Kommuner och Landsting (SKL 2011, s.16) till sin egen deltagarmodell, vilket gör att stegen än idag är relevant att studera.

Arnsteins stega är normativ i sin utformning och består av åtta steg och tre segment. Ju högre upp på stegen desto högre är nivån av medborgardeltagande. I det nedersta segmentet, *ickedeltagande*, finns två steg: *manipulation* och *terapi*. Arnstein (1969, s.218 f) beskriver de två stegen som förtäckt medborgardeltagande, där fokus ligger på att kurerat eller utbilda medborgarna och fokus flyttas från de verkliga problemen. Istället för medborgarnas inflytande och en omfördelning av makten är det bakomliggande syftet att genom förbättrade relationer skapa ett stöd från allmänheten för de redan framtagna planerna. I nästa segment, *nivåer av tokenism* (eller *symbolism / symboliskt deltagande*), ryms tre steg: *information*, *konsultation* och *pacifisering* (engelskans »placation«) (Arnstein 1969, s.219-221). *Information* är enligt Arnstein det första kritiska

FIGUR 2 Arnsteins delaktighetsstega

(Fredrik Magnusson 2014, utifrån Arnstein 1969)

steget mot verkligt medborgardeltagande, men det slutar ofta i en envägskommunikation utan möjligheter till varken feedback eller dialog. Även det fjärde steget, *konsultation*, klassificerar Arnstein som icke-deltagande, såvida det inte följs upp med andra former av deltagande. *Pacifisering* är ett steg närmre verkligt deltagande men hamnar trots allt inom tokenism-segmentet. Även om personer utvalda av de med makt placeras i kommittéer eller om allmänheten tillåts planera och ge råd i oändlighet, så riskerar rådande maktbalanser skapa ett status quo där medborgarna fortsatt står utanför beslutsprocessen. Arnstein liknar tokenism-segmentet som nivåer av humbug, där medborgarna förvisso bjuds in till att delta i ett projekt, men utan att åsikterna nödvändigtvis tas tillvara på. Det är först i det tredje och översta segmentet, *nivåer av medborgarmakt*, som Arnstein pratar om verkligt inflytande och där det sker en reell omfördelning av makt (Arnstein 1969, s.221-224). *Partnerskap* beskriver de projekt där det sker ett reellt samarbete, exempelvis genom gemensamma kommittéer, och där makten över både planeringen och besluten delas mellan medborgarna och makthavarna. Först vid *delegerad makt* har maktförhållandet förskjutits till medborgarnas fördel, som befinner sig i majoritet vid beslutsfattandet. I det översta steget, *medborgarmakt*, är förskjutningen total, där medborgarna, i de frågor där de berörs, styr över programskrivning, beslut och möjligheten att leda programmen, oavsett i vilken form och typ av organisation dessa genomförs.

- 2.2.1 *Medborgardeltagande i stadsplaneringen i Sverige*
 SKL:s (2011, s.16) deltagandemodell har, som tidigare nämnts, inspirerats av Arnsteins steg men presenteras i omstöpt form som en trappa istället för en steg och med fem steg istället för åtta. Som Castell (2013) påvisar är modellen betydligt mindre radikal än Arnsteins ursprungliga, då Arnsteins två översta steg helt utelämnats ur SKL:s deltagandetrappa. Istället är det högsta steget i SKL:s modell, *medbeslutande*, synonymt med Arnsteins sjätte steg, *konsultation*. Som sådan fungerar den möjligtvis bra för att hitta delaktighetsprocesser inom rådande maktstrukturer, men ger sämre stöd för den omfördelning av makt som Arnstein förespråkar.

Sedan 1987, och fortsatt i den nya från 2010, har ett visst mått av medborgardeltagande föreskrivits i plan- och bygglagen (PBL). Målsättningen har varit att göra avsteg från den ännu tidigare och mer elitdemokratiska PBL från 1947 och utifrån en deliberativ demokratisyn demokratisera planeringsprocessen (Henecke & Khan 2002, s.17). I den deliberativa demokratin läggs ett stort fokus på diskussion som den yttersta formen för politiskt beslutsfattande (ibid, s.14). Däremot finns det inga direktdemokratiska ansatser i PBL och därför ges inget lagligt stöd för det som Arnstein (1969) menar är verkligt medborgardeltagande. Istället föreskrivs deltagandet och beslutsfattandet ske inom den representativa demokratin. Kommunerna kan dessutom med stöd av lagstiftningen genomföra detaljplaneprocessen som så kallat enkelt planförfarande, där program- och utställningsdelen lyfts ur processen, vilket på så vis minimerar medborgardeltagandet ytterligare (Henecke & Khan 2002, s.32).

I praktiken har medborgardeltagande i Sverige haft en stor variation. Gemensamt är att de genomförts inom den representativa demokratin, där de främst syftat till att ge ett bättre beslutsunderlag för beslutsfattarna att luta sig mot (Henecke & Khan 2002, s.25). Formerna för medborgardeltagande i Sverige och synen på medborgarnas rätt att delta har förändrats över tid. Den kollektivistiska tanken som varit en viktig komponent i folkhemsbygget har successivt brutits ner; under 50- och 60-talet då statens roll förstärktes på bekostnad av folkrörelsernas makt, under 70-talet då protesterörelserna skapade splittringar inom folkrörelserna och under 80-talet när kommunerna genomgick reformer inspirerade av det privata näringslivet (Khakee 2006, s.17 f). Resultat har blivit en mer individcentrerad demokratimodell, vilket i sin tur påverkat planerarens syn på medborgaren; från medborgare till brukare (Khakee 2006, s.14-18). Individualiseringen kan också kopplas till Bangs (2004) resonemang om den i allmänhet minskade tilltron till den representativa demokratin och framväxten av nya typer av mer direkt engagemang i sin närmiljö.

Tunström (2009, s.127-153) visar hur den diskursiva konstruktionen av planerarrollen har rört sig från synen på planeraren som expert, till synen på planeraren som inlyssnande, dialogskapande, samtalande och konsensusökande, vilket går

i linje med de förändringar som gjordes i PBL under samma period. En ny syn på planeraren för också med sig en ny syn på planering som sådant, där planeringsprocessen beskrivs som en dialog eller ett samtal. Ett holistiskt perspektiv efterfrågas, där det är viktigt att nå gemensamma lösningar, både mellan planerare och planerare och mellan planerare och medborgare. Det ses som centralt att medborgarna ges möjlighet att uttrycka sin åsikt och påverka samhällsplaneringen, så att en demokratisk samhällsplaneringsprocess kan skapas. Samtidigt som det finns en diskursförändring påpekar Tunström att samhällsplaneringen i praktiken inte har förändrats i samma utsträckning och att den gamla expertplanerarrollen fortfarande existerar.

2.3 *SAMMANFATTNING*

Fascinationen för tillfälliga interventioner som en del av stadsutvecklingen grundar sig i en rad olika samhällsförändringar; en förändrad syn (och en efterfrågan på en förändrad syn) på den institutionaliserade stadsplaneringen, en ökad osäkerhet kring framtiden och förändrade ekonomiska förutsättningar, både globalt och lokalt. Användandet av tillfälliga interventioner tillskrivs en rad egenskaper, som flexibilitet, möjligheterna till experiment och till en stadsutveckling i faser, upphovet till platsspecificitet och kontextualitet, sitt taktiska värde för att skapa spin-off-effekter både socialt och ekonomiskt, och som något som kan skapa engagemang och stimulera ett ökat medborgardeltagande.

Medborgardeltagande är ett värdeladdat begrepp där det krävs ett synliggörande av maktstrukturer för att förstå dess innebörd och fulla komplexitet. Medborgardeltagande och graden av detta kan te sig olika beroende på vilken delegering av makt över beslutsprocessen som finns och vilka bakomliggande motiv som existerar, både hos de som innehar och de som saknar beslutsmakt. Vidare skapar samhällets maktstrukturer och människors olika nätverks-, kunskaps- och tidsresurser ojämlika förutsättningar för medborgarna att delta i stadsutvecklingen. Medborgardeltagande kan ses som en demokratisk fråga och det finns ett intimt samband

mellan ens demokratisyn och synen på medborgardeltagande.

I Sverige finns ett visst mått av medborgarinflytande inskrivet i plan- och bygglagen, men i praktiken har det funnits en stor variation i hur medborgardeltagandet praktiskt sett ut och deltagandet har rört sig från kollektivistiskt till mer individcentrerat. Samtidigt diskuteras framväxten av en typ av samhällsmedborgare, med ett ökat och mer handgripligt engagemang i lokalsamhället, och en ökad efterfrågan på den inlyssnande och kommunikativa planeraren till förmån för den gamla expertplanerarrollen (Tunström 2006).

I nästföljande kapitel kommer vi bekanta oss med Södra Förstadsgatan i Malmö och Malmö stads försök där motortrafik förbjudits på delar av gatan. Avsikten är att istället skapa en tillfällig plats att vistas på. Som litteraturen visar på, existerar försöket på Södra Förstadsgatan i ett globalt sammanhang med ett ökat intresse för tillfälliga interventioner som en del av stadsplaneringen.

EN TILLFÄLLIG PLATS PÅ SÖDRA FÖRSTADSGATAN

I arbetets empiriska del studeras Malmö stads och gatukontorets försök att göra delar av Södra Förstadsgatan tillgänglig bara för gående och cyklister. Försöket är avsiktligt tillfälligt och det har varit ett uttalat mål att genomföra försöket i dialog med malmöborna. I följande kapitel redogörs först för metoden som använts för att studera försöket, sedan kommer de förutsättningar som ligger till grund för projektet och det faktiska genomförandet gås igenom, därefter redogörs för hur försöket har genomförts i dialog med malmöborna och slutligen hur framtidsutsikterna ser ut för projektet. Avsikten med kapitlet är att ge en inblick i försöket och en förståelse inför det nästkommande analys- och diskussionskapitlet.

3.1 *METOD*

Fallstudien har genomförts med en induktiv ansats, där närvaro vid projektgruppens möten och dialogmöte på gatan, kontinuerliga platsbesök, inläsning av kommunens handlingar och artiklar i dagspressen berörande försöket har använts i närmandet av projektet. Slutligen har två fördjupande intervjuer genomförts med två av projektgruppens tjänstemän.

3.1.1 *Kvalitativ fallstudie*

Valet av kvalitativ fallstudie som metod grundar sig i att jag strävar efter att beskriva, förklara och diskutera, snarare än att skapa kvantifierbar data. Fallstudien används vanligtvis som forskningsmetod när en vill studera aktuella företeelser, men där relevanta variabler inte går att manipulera (Merriam 1994, s.21-23); forskningen blir på så vis icke-experimentell. Slutprodukten i en kvalitativ fallstudie blir deskriptiv, och målsättningen är att det som studerats beskrivs i sin helhet (Flyvbjerg 2003, s.200, Merriam 1991, s.26). Eftersom fallstudier vanligtvis innehåller ett påtagligt inslag av berättande kan de vara svåra att sammanfatta utifrån ”prydliga vetenskapliga formler” (Flyvbjerg 2003, s.200). Detta kan ur ett vetenskapligt perspektiv ses som ett problem, men Flyvbjerg menar att det också kan påstås vara ett tecken på att en rik problematik har synliggjorts. Vidare kan fallstudien karakteriseras av att den grundar sig på induktiva resonemang där slutsatserna dras utifrån erfarenheterna, att den fokuserar på en viss händelse, situation eller person och att den förbättrar läsarens förståelse för det studerade fallet (Merriam 1994, s. 25-29).

3.1.2 *Kvalitativ intervju*

För att kunna gå på djupet och beskriva, förklara och diskutera fallstudien utifrån uppsatsens frågeställningar, har de intervjuade tjänstemännens ord och beskrivningar varit avgörande data. Intervjuerna har genomförts som halvstrukturerade kvalitativa intervjuer. Den halvstrukturerade intervjun beskrivs som ett försök att ”förstå teman i den levda vardagsvärlden ur undersökningspersonens eget perspektiv” (Kvale & Brinkmann 2009, s.43) och med hjälp av det försöka förklara fenomen.

I sitt uttryck liknar den halvstrukturerade intervjun ett vardagssamtal men skiljer sig på så vis att den har ett uttryckt syfte och genomförs med en viss struktur (Kvale & Brinkmann 2009, s.43-48). Den är således inte ett öppet samtal men inte heller ett slutet formulär med frågor. Kunskapsproduktionen uppstår i mötet och i interaktionen mellan intervjuaren och den intervjuade (ibid, s.43-46). Inom den halvstrukturerade formen ryms öppningar för den intervjuade att vara en aktiv medskapare av intervjun. Kunskapsproduktionen blir således kontextbunden till den specifika situationen och interaktionen. Intervjun bör som sådan varken ses som subjektiv eller objektiv, men icke desto mindre värdefull.

Två tjänstemän anställda vid Malmö gatukontor intervjuades angående projektet vid Södra Förstadsgatan. Gatukontorets projektgrupp bestod av åtta tjänstemän och utifrån delaktighet i projektet tillfrågades två tjänstemän om intervju. Urvalet baserades dels på min personliga iakttagelse av tjänstemännens engagemang efter att ha följt projektet under våren 2014, dels på projektansvariges uppfattning. De två tjänstemännen är anställda som trafikplanerare respektive kommunikatör vid Malmö gatukontor.

Respondenterna informerades inför intervjutillfället om upplägg och syfte med arbetet. De tillfrågades även om det gick bra att spela in intervjuerna för att i ett senare skede transkribera dessa. Efter att transkriberingen var genomförd gavs respondenterna möjlighet att läsa igenom en sammanfattning av intervjun och kontrollera om jag gjort en korrekt tolkning. Samtidigt tillfrågades de om de ville stå med i arbetet med sina riktiga namn. Intervjuerna med de två tjänstemännen på Malmö gatukontor genomfördes i avskilda rum på tjänstemännens arbetsplats. Intervjuerna tog 65 minuter respektive 69 minuter. Ljudupptagning gjordes med hjälp av en Iphone 4 och en Iphone 4S och programvaran Röstmemon. Intervjuerna genomfördes halvstrukturerat med hjälp av en intervjuguide (se bilaga 1) som tematiserats utifrån uppsatsens frågeställningar.

Intervjuerna spelades in och transkriberades ordagrant i sin helhet, men tvekljud, hostningar, bekräftelseljud och pauser utelämnades. Transkriptionerna har sedan legat till grund för

den fortsatta analysen. I arbetet har intervjuцитaten som återges fått en mer flytande skriftlig form. Det är dels en fråga om etik, där en ordagrann återgivning kan uppfattas som fragmentarisk och respondenten som förvirrad, och dels en fråga om läsbarhet, då reglerna för talspråk och skriftspråk skiljer sig åt (Kvale & Brinkmann 2009, s.204). I analysstadiet meningskoncentrerades de transkriberade intervjuerna, vilket innebär att respondenternas ofta långa yttranden kondenseras till korta formuleringar, baserat på intervjuens naturliga meningsenheter (Kvale och Brinkmann 2009, s.221). Intervjun har sedan sammanfattats till en deskriptiv utsaga, vilken respondenterna fått ta del av. Tematiseringen av meningsenheterna har, tillsammans med den teoretiska bakgrunden och fallstudiens övriga metoder, legat till grund för huvudtemana i arbetets analysdel.

3.1.3 *Deltagande observation*

De deltagande observationerna har spelat en viktig roll i mitt närmande av både projektet och gatukontorets organisation. De skapade en personlig förförståelse kring projektet och projektgruppens sammansättning som var mycket viktig inför intervjuerna. Deltagande observationer har gjorts vid tre tillfällen: vid två projektgruppsmöten och vid ett dialogmöte på Södra Förstadsgatan, där tjänstemän och politiker mötte allmänheten. Fältanteckningar gjordes delvis på plats, med kortare kommentarer, och kompletterades direkt inpå med längre, mer deskriptiva sammanfattningar.

Merriam (1994, s.108) liknar deltagande observationer vid en schizofren verksamhet, där en som observatör vanligtvis är delaktig i situationen, men på ett sådant sätt att en håller sig tillräckligt distanserad för att observera. Min roll vid de två projektgruppsmötena kan beskrivas som observatör-deltagare (ibid, s.106), där min roll som observatör var känd för gruppen och min delaktighet i gruppen var sekundär i förhållande till min insamling av information. Vid dialogmötet på Södra Förstadsgatan var min roll otydligare; inför tjänstemännen och politikerna kan den liknas vid observatör-deltagarens, men inför allmänheten snarare vid en fullständig deltagare där min observatörsroll inte var tillkännagiven. Då observatören iklär sig rollen som fullständig

deltagare väcks flera etiska frågor, men då mitt intresse inte var fokuserat mot allmänheten utan snarare mot tjänstemännen, där min roll var känd, bedömer jag problematiken som liten.

3.1.4 *Dokumentstudie*

Dokument, vilket vanligtvis avser skriftliga källor, kan utgöra en rik informationskälla då de vanligtvis inte är producerade i forskningssyfte och därför inte är undergivna samma begränsningar (Merriam 1994, s.117). I många studerade fall kan de dokument som finns att tillgå vara producerade till följd av krav på rapportering av olika slag. Ur ett forskningsperspektiv är dessa ofta ofullständiga på olika vis, men kan som sådana fortfarande bidra till forskningen (Merriam 1994, s.118 f).

Dokumenten som använts i arbetet är först och främst de dokument som gatukontorets projektgrupp producerat inom det studerade försöket. Dessa är, i sammanhanget, få till antalet och har inte utsatts för någon metodisk analys. Däremot har antalet och typen av dokument varit relevanta för förståelsen och den övriga analysen. Merriam (1994, s.119) menar att även i de fall där dokumenten är få eller helt saknas kan detta berätta om kontexten för det studerade fallet. Utöver dokumenten som projektgruppen producerat, har andra handlingar från Malmö stad och samtliga artiklar som skrivits om projektet i lokaltidningarna studerats. Dessa används i arbetet främst med ett deskriptivt syfte för att placera och förstå det studerade fallet i en större kontext.

FÖRSÖKET FÖRUTSÄTTNINGAR

I den här delen redogörs för de förutsättningar som legat till grund för Malmö stads försök på Södra Förstadsgatan; vad det är för gata, i vilket större sammanhang projektet har genomförts, samt hur organisationen som genomfört projektet ser ut.

3.2.1 Organisationen

Trafikavdelningen har varit ansvariga för det studerade projektet på Södra Förstadsgatan, vilket är en avdelning inom Malmö gatukontor. Gatukontoret med sina drygt 200 anställda är ansvariga för stadens gator, torg och parker. De lyder under tekniska nämndens folkvalda, vilka utgör den politiska ledningen. Gatukontoret är uppdelat i fyra avdelningar med olika ansvarsområden: gatudirektören och den administrativa avdelningen, drift- och underhållsavdelningen, stadsmiljöavdelningen och trafikavdelningen. Varje avdelning är i sin tur uppdelad i flera enheter (Malmö stad 2014a). Trafikavdelningens huvudansvar är "trafiksäkerhet och framkomlighet" och "trafikmiljö och annan miljöpåverkan" (Malmö stad 2014b).

Även om trafikavdelningen har ägt projektet har projektgruppen, som bestått av åtta tjänstemän, kompletterats med kompetens från drift- och underhållsavdelningen och stadsmiljöavdelningen. André Kingstedt, projektledare och trafikplanerare, och Johan Fridh, kommunikatör, från trafikavdelningen har varit särskilt delaktiga under hela försöket. Övriga tjänstemän i projektgruppen har varit delaktiga i varierande grad och då särskilt i det initiala skedet.

3.2.2 Södra Förstadsgatan

Södra Förstadsgatan är en gata som löper genom centrala Malmö i nord-sydlig riktning, från Dalaplan i söder till Davidshallsbron i norr. Gatan är en del av ett längre sammanhängande stråk som förbinder stadens ytterkanter med dess centrum (se figur 3). I söder, vid Dalaplan, byter gatan namn till Per Albin Hanssons väg och fortsätter sedan söderut ner till stadsdelen Lindeborg. Norrut, vid Davidshallsbron, byter gatan namn till Södra Tullgatan, ansluter kort därefter till Gustaf Adolfs Torg, byter sedan namn igen till Södergatan för att till slut ansluta till Stortorget. Gatan har en lång historia med anor bak till tidig medeltid då den förband de två byar

FIGUR 3 Södra Förstadsgatans
lokalisering och del av längre stråk

som av arkeologer kallas övre och nedre Malmö. Nedre Malmö utvecklades till det som är dagens stadskärna och övre Malmö, som låg vid Pildammarna, övergavs tids nog. Gatan fortsatte ha en viktig roll som infartsgata från söder, där den förband Malmö med landsbygd och den södra förstaden. Gatunamnet finns belagt sedan början av 1850-talet och i slutet av seklet började gatan få en tydligare stadskaraktär, då Södra Förstadsgatan utvecklades från en förstadsgata till en trafikintensiv handelsgata med små butikslokaler. Mellan 1887 och 1939 hade gatan spårvagnstrafik; först hästspårvagn och senare elektrifierad spårvagn, för att sedan ersättas av busstrafik. Delar av gatan breddades och sträckningen försköts österut i samband med att kvarteren Falken och Kaninen fick ny bebyggelse i form av bostäder, köpcentrumet Triangeln och en högre hotellbyggnad i slutet av 80-talet. I samma veva, 1989, blev sträckan mellan Triangeln och Davidshallsbron dessutom gånggata och förlängde således det gångatustråk som existerat sedan Södergatans omvandling 1978 (Bender 1999).

Gatukontorets projekt, som studerats i detta arbete, är beläget mellan Spångatan och Friisgatan och upptar således bara en kvarterslängd av gatans totala längd. Försöksområdet ligger två kvarter söder om där den existerande gånggatan börjar. Försöksområdet är bebyggt på båda sidor om gatan, där gatans västra del angränsar till Triangelns nyrenoverade köpcentrum och den östra sidan mot tre fastigheter med butiker i bottenplan. Före försöket bestod Södra Förstadsgatan inom projektområdet av två körfält där bilister, bussar och cyklister samsades om ytan, och parkeringsfickor och trottoar för gående på båda sidor gatan. Projektområdet ligger i delområdet Rådmansvången som har en areal på 50 hektar (Malmö stadskontor 2008) och hade 2012 en befolkningstäthet på 6844 personer (Malmö stadskontor 2013), vilket ger en befolkningstäthet på 137 personer per hektar. Det är att jämföra med Malmö tätorts genomsnittliga befolkningstäthet på 36 invånare per hektar (SCB 2010). Rådmansvången gränsar i sin tur till andra tätbefolkade delområden. I och med sin lokalisering och serviceutbudet längs gatan, får den och projektområdet antas vara en angelägenhet inte bara för de många boende i närheten utan även för en stor del besökare, både från resten av staden och från andra orter.

FIGUR 4 Södra Förstadsgatan före försöket, 2014-03-07

3.2.3 *Motiv*

I tjänsteskrivelsen (Malmö gatukontor 2014a) beskrivs problembilden som ligger till grund för försöket på Södra Förstadsgatan så här: *"Den 2 mars kommer busstrafiken på Södra Förstadsgatan att flytta till Rådmansgatan. Busstrafiken har varit ett hinder för framförallt cyklister och fotgängare men även till viss del förhindrat genomfartstrafik och minskat hastigheten på gatan. När busstrafiken försvinner finns det risk att biltrafiken tar över med ökad genomfartstrafik och högre hastigheter som följd. Gatukontoret arbetar därför med åtgärder för att minimera dessa risker."*

Bussflytten från Södra Förstadsgatan, och sedermera försöket, kan kopplas till en större trafikomläggning i Malmö centrala delar. I och med bygget av Citytunneln gjordes en utredning (Malmö gatukontoret 2008) av den framtida trafiken i området kring den nya tågstationen Triangeln, två kvarter väster om Södra Förstadsgatan. Utredningen belyste en rad förändringar för Södra Förstadsgatan. När den nya stationen skulle stå klar 2010 var avsikten att samtliga busslinjer (busslinjerna 1, 2, 6, 7 och 8) som löpte längs med Södra Förstadsgatan skulle flyttas till parallellgatan Rådmansgatan, vilket innebar att ungefär 1300 bussar per dygn skulle sluta trafikera gatan (Länsstyrelsen i Skåne Län 2011, s.28). Syftet med bussflytten var att knyta samman kollektivtrafiksystemet och samtidigt sågs möjligheten att påverka bullerproblematiken och luftföroreningarna som rått på den trånga Södra Förstadsgatan. På grund av att byggena kring Citytunnelstationen blivit försenade sköts bussflytten upp först till december 2013 och sedan till mars 2014.

Försöket kan även kopplas till en större diskussion kring Malmö stads framtida trafik och det politiskt antagna Trafikmiljöprogrammet (Malmö stad 2012). Visionerna om det framtida hållbara trafiksystemet bygger på en ökning av andelen resor som görs gående, cyklandes eller med kollektivtrafik. Ökningen ska göras på bekostnad av en minskad biltrafik, där målsättningen är att minska andelen bilresor i Malmö från 2011 års nivå på cirka 41 procent till 30 procent 2030 (Malmö stad 2012, s.16).

Effektmålen i tjänsteskrivelsen (Malmö gatukontor 2014a) är att *"Södra Förstadsgatan ska bli en attraktiv stadsgata för malmöborna med möjlighet till vistelse och aktivitet"* och resultatmålen att "[p]

rojektet ska ta fram åtgärder att sättas in direkt när busstrafiken flyttas samt genomföra en förstudie med utformningsförslag på permanenta åtgärder.”

Förslaget i tjänsteskrivelsen beskrivs som ”att som försök i sju månader, från den 2 mars, stänga av Södra Förstadsgatan mellan Spångatan och Friisgatan för motorfordonstrafik. På ytan som frigörs ges plats för cykelparkering, sittplatser, aktiviteter, olika upplåtelser, m.m. Avstängningen innebär att 15 bilparkeringsplatser försvinner, men som istället kan ersättas av många fler cykelparkeringsplatser som det finns stort behov av längs gatan. Genomfartstrafiken hänvisas istället till Bergsgatan och Pildammsvägen och bilparkering till närliggande parkeringsgarage” (Malmö gatukontor 2014a).

Till det kan adderas att ”[u]nder tiden som försöket pågår kommer dialog ske med såväl verksamheterna längs gatan som med malmöborna. Gatan kommer att utformas och utvärderas efter hand. Försöket kommer att ligga till grund för en förstudie för permanenta åtgärder på Södra Förstadsgatan” (Malmö gatukontor 2014a).

Motivet för försöket kan således beskrivas som en respons på de problem som bussflytten för med sig och ett försök att hantera dessa. Motivet kan också beskrivas som ett försök att påbörja en utredning av Södra Förstadsgatans framtid och föra en dialog med allmänheten kring detta.

3.3 DEN TILLFÄLLIGA PLATSEN

Interventionerna i Malmö stads försök på Södra Förstadsgatan kan beskrivas stå på två övergripande ben; platsens reglerade funktion och platsens möblering. Den nya och tillfälliga regleringen på Södra Förstadsgatan mellan Spångatan och Friisgatan innebär förbud mot trafik med motordrivet fordon. Cykeltrafik är fortfarande tillåtet.

En rad objekt har tillförts platsen och detta har skett i omgångar (se figur 5). I direkt anslutning till gatans omreglering, den 10 mars, placerades det ut trafikmärken och två skyltar som informerade om försöket. Samma vecka placerades två orangea sitttor, tio bänkar

och två cykelställ på platsen. I mitten av maj adderades fyra stora urnor med småträd och två urnor med blommor. Senare har även de initiala vägmärkena bytts ut mot en mer robust variant ståendes på betongklump.

Därefter har inga nya tillägg gjorts. Möbleringen har förändrats något under tiden. Cykelställ har omplacerats efter påtalan från affärsinnehavare. Bänkarna väger en del men är inte förankrade i marken och i viss mån har dessa flyttats på av allmänheten. Alla de förändringar och tillägg som gjorts är reversibla och har inte varit planerade att bli permanenta.

3.3.1 *Genomförande*

Tjänsteskrivelsen (Malmö gatukontor 2014a) godkändes av tekniska nämndens politiker den 26 februari och bussomläggningen skedde söndagen den 2 mars. Försöket var tilltänkt att påbörjas samtidigt, men för att hinna informera främst de boende i närområdet sköts omregleringen av gatan upp en vecka. Den trädde i kraft den 10 mars, då sträckan mellan Friisgatan och Spångatan stängdes av för motortrafik.

Försöket tilldelades en budget på en halv miljon kronor och merparten av budgeten har spenderats på möbler och objekt. Efter att de fyra småträden placerades på platsen fanns det inga utrymmen i budgeten för nya tillägg. Försökets resurstilldelning upplevs av tjänstemännen ha varit liten, främst i tid inför försöket. Mellan tjänsteskrivelsens godkännande, den 26 februari, och försökets tilltänkta implementering, den 2 mars, fanns det tre dagar, varav en lördag. Det innebar att det inte fanns tid till att göra trafikflödesmätningar innan försöket inleddes och som nämnts fick försöket skjutas upp en vecka för att allmänheten skulle hinna informeras. Kingstedt uppmärksammar även att det saknats erfarenhet kring arbetsmetoden och att ingen inom projektgruppen gjort något liknande tidigare.

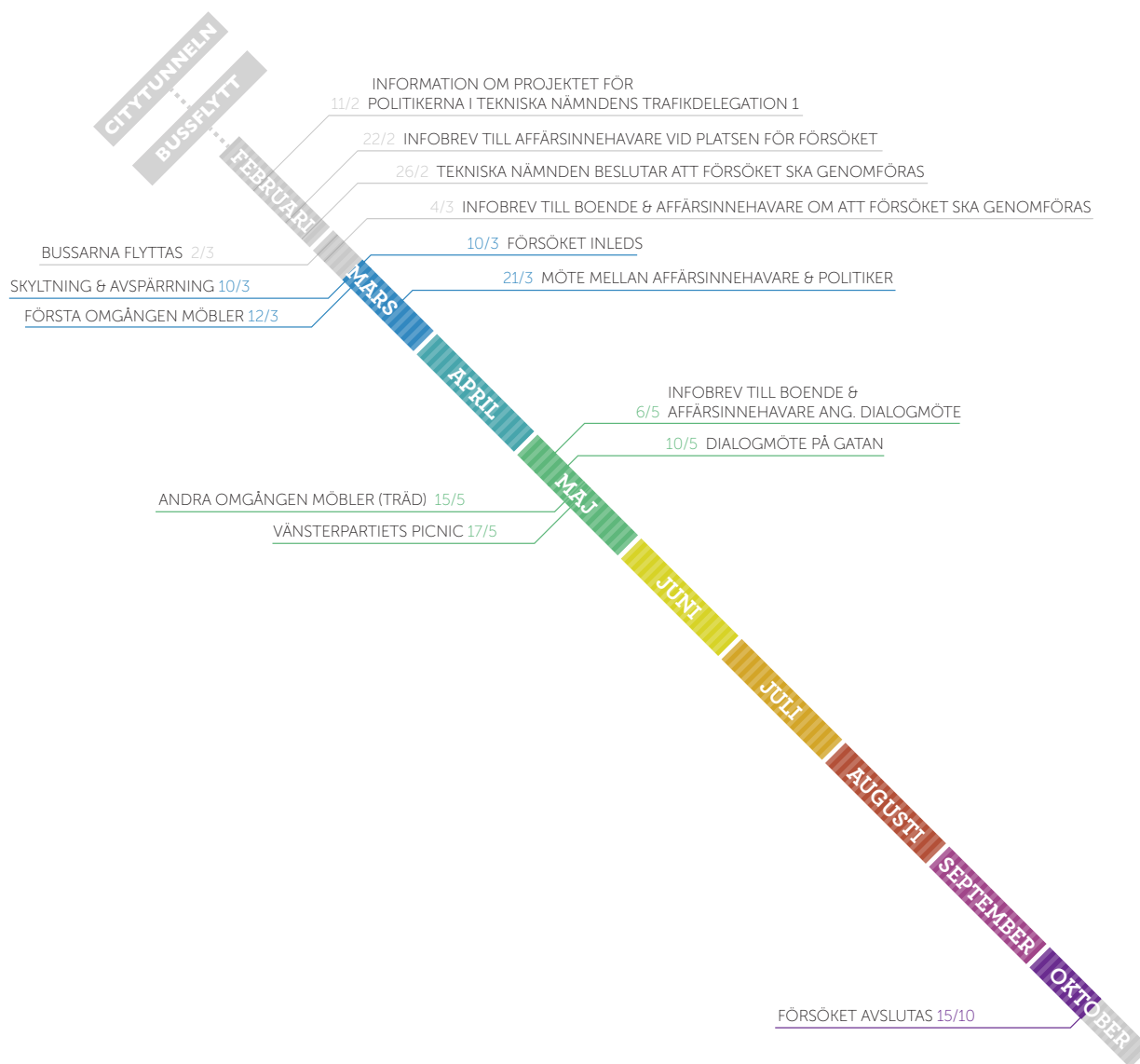
Det har inte förts några diskussioner med andra avdelningar eller enheter inom Malmö stad om att förlägga evenemang eller andra aktiviteter till den nyskapade platsen, vilket Fridh bedömer ligger utanför trafikenhetens ansvar. Utöver att Vänsterpartiet i Malmö anordnade en picnic den 17 maj under parollen "Vår stad", dels som en manifestation för partiet och dels som ett politiskt

FIGUR 5 De objekt och mängden av dessa som använts på Södra Förstadsgatan under Malmö stads försök.

ställningstagande för försöket och för en bilfri stad, har platsen inte stått värd för några organiserade aktiviteter.

Trots att objekten utgjort ett av de två benen för interventionerna på Södra Förstadsgatan, beskriver Kingstedt att diskussionerna inom projektgruppen varit mindre objektrinriktade än vad han är van vid från andra projekt: *"Det har blivit fler frågor om, ja, om hur handeln ska fungera. Mer frågor på den nivån än i andra projekt där man kanske jobbar mer nere på marken. Det handlar liksom inte om beläggningar, kantstenar och bänkar och placering av papperskorgar..."*

FIGUR 6 Tidslinje över Malmö stads försök på Södra Förstadsgatan.

FIGUR 7 (ÖVERST) Södra Förstadsgatan före försöket, 2014-03-06

FIGUR 8 (MITTEN) Försökets första dag, 2014-03-10

FIGUR 9 (NEDERST) Södra Förstadsgatan, 2014-05-10

I dialog med malmöborna

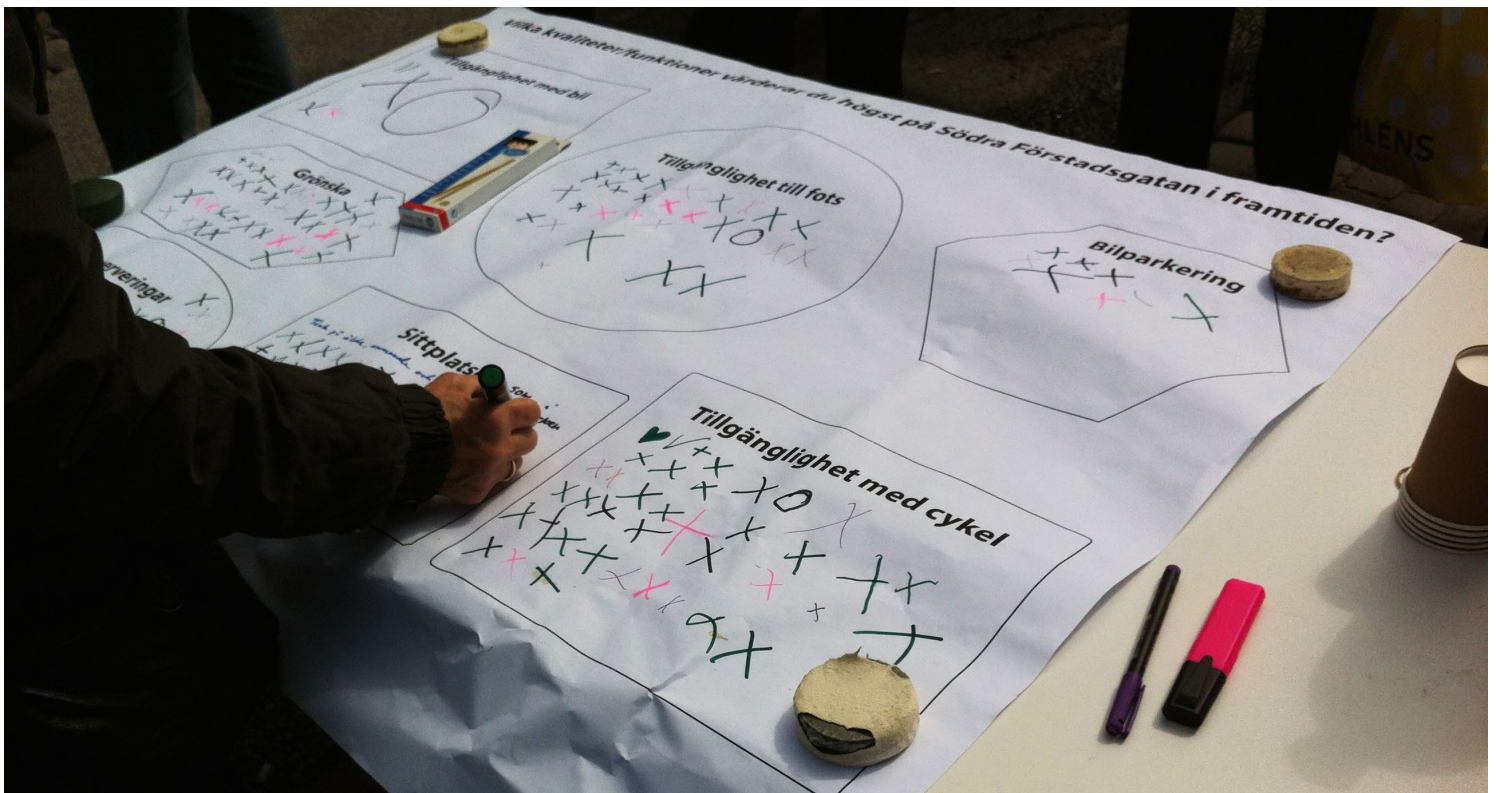
Som nämnt i tjänsteskrivelsen (Malmö gatukontor 2014a) och genomgående i det material som gatukontoret kommunicerat (Malmö gatukontor 2014b, 2014c, 2014d) har avsikten varit att försöket ska genomföras i dialog med malmöborna. Däremot har det inte föreskrivits hur denna dialog ska se ut utan det har utarbetats under försökets gång.

Försöket sågs som en möjlighet att engagera allmänheten. Kingstedt beskriver att *”vi såg kvaliteterna att gör man något tillfälligt så är det lättare att ha en dialog med medborgarna än om vi gör något [permanent], för då ser ju medborgarna att det är något tillfälligt och har lättare att föreslå alternativa lösningar.”* Fridh menar att den identifierade potentialen är en av anledningarna till att han, i rollen som kommunikatör, fått en så framträdande roll: *”I och med att det är någonting som berör så kände vi att det finns en möjlighet att göra något bra utav det. Då kanske det kräver lite mer tid av mig än vad vi [kommunikatörer] annars lägger på projekt.”*

Dialoginsatserna, där det funnits möjlighet för allmänheten att ge synpunkter, beskrivs ha genomförts utifrån tre huvudkanaler: hemsidan, ett möte med allmänheten och möten med affärsinnehavare. Ett informationsbrev (se bilaga 2) samt en inbjudan till möte (se bilaga 3) har skickats per post till boende i närområdet.

Hemsidan har dels bestått av information om försöket men också av ett formulär där en kan bedöma sin inställning till försöket utifrån en femgradig skala, lämna synpunkter och berätta om hur en vill att Södra Förstadsgatan ska se ut i framtiden. Formuläret har kunnat besvaras anonymt.

Dialogmötet på gatan (se figur 10 och 11) hölls en lördag, den 10 maj, mellan klockan 11.00 och 14.00 och under grå, men regnfri, himmel. Butiksinnehavare och boende i närområdet hade fått en inbjudan i förväg via post (se bilaga 3). Närvarande från tjänstemannasidan fanns Kingstedt och Fridh och från tekniska nämnden ordförande Milan Obradovic, Socialdemokraterna, och 1:a vice ordförande Karolina Skog, Miljöpartiet. På plats fanns material där folk dels kunde skriva fritt om hur de vill att gatan ska utvecklas, dels kryssa för vad de värderar högst på Södra Förstadsgatan: *tillgänglighet med bil, tillgänglighet till fots, bilparkering, grönska, uteserveringar, sittplatser och tillgänglighet med cykel.*

FIGUR 10 (ÖVERST) Dialogmöte på Södra Förstadsgatan, 2014-05-10

FIGUR 11 (NEDERST) Deltagarna fick sätta kryss för vad de värderar högst på gatan, 2014-05-10

Innan försöket hade godkänts av tekniska nämnden informerades butiksinnehavarna, enligt Kingstedt och Fridh, om gatukontorets förslag. Det första mötet efter att försöket implementerats initierades av butiksinnehavarna själva och vid det närvarade bara politiker från tekniska nämnden (se Kniivilä & Svahn 2014 och Stierna 2014). Därefter har det hållits fyra uppföljande möten mellan tjänstemän och olika grupperingar av butiksinnehavare.

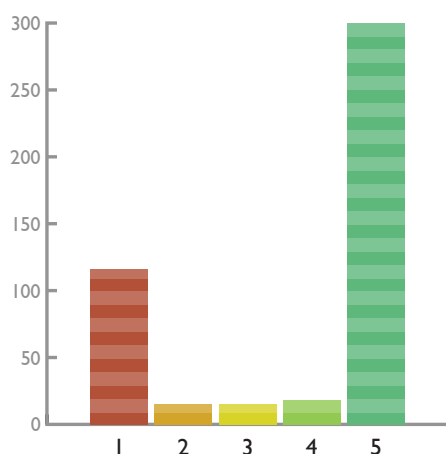
Dialoginsatserna har, enligt Kingstedt, haft en mycket liten belastning på budgeten. Exakt vilka resurser som avsatts till dialoginsatserna, i form av tid och pengar, går inte att se eftersom den nedlagda arbetstiden inom projektet ligger som en gemensam budgetpost. Enligt både Kingstedt och Fridh ska det dock röra sig om små kostnader som bara utgjort en liten del av budgeten.

3.3.3 *Malmöbornas reaktion*

Det tillfälliga projektet på Södra Förstadsgatan har väckt stor uppmärksamhet och stundtals heta diskussioner. Det stora intresset syns bland annat i en mängd tidningsartiklar (se Ek 2014, Funke 2014, Kniivilä & Svahn 2014, Kniivilä 2014, Larsson 2014a, 2014b, 2014c, 2014d, 2014e, Lovén 2014, Mikkelsen 2014, Pedersen 2014a, Pedersen 2014b, Stierna 2014) och i den mängd svar som kommit in via hemsidan. Den 22 augusti 2014 hade 464 synpunkter lämnats via formuläret, där svarsfrekvensen var högre i försöket inledande skede. Både Kingstedt och Fridh bedömer det som mycket.

Både Kingstedt och Fridh har uppfattningen att allmänhetens inställning till försöket är mycket polariserat, med en majoritet som är positivt inställda. Det ska noteras att hemsidesformulärets respondenter inte utgörs av ett representativt urval, men svaren visar på en tydlig polarisering. På den femgradiga skalan, där 1 är sämst och 5 bäst, anger 25 procent 1, 65 procent anger 5 och resterande 10 procent är jämnt utspridda på 2,3 och 4 (se figur 12).

Bussflytten och försöket har väckt ilska och missnöje bland stora delar av butiksinnehavarna längs gatan, vilket har varit ämnet för en rad artiklar i de lokala dagstidningarna (se Ek 2014, Kniivilä & Svahn 2014, Kniivilä 2014, Larsson 2014b, Larsson 2014d, Stierna 2014). I flera skyltfönster har det suttit lappar med texten "HJÄLP OSS!!" och "(v)i är rädda för att gatan kommer att bli ödslig och

FIGUR 12 Respondenternas svar på frågan "Vad tycker du om försöket som ska starta i mars?" där 1 är sämst och 5 är bäst, per den 22/8 2014.
(Fredrik Magnusson 2014, utifrån Fridh 2014)

oattraktiv om inte trafiken återinförs omgående” (se figur 13). I lappen ber de om allmänhetens stöd och uppmanar allmänheten att ta kontakt med gatukontoret.

Kingstedt tror att arbetsmetoden med de tillfälliga interventionerna ökat intresset för försöket. *”I och med att vi gjort någonting direkt på gatan har det varit lättare för folk att få upp ögonen för det. Hade vi varit i någon slags utredningsfas och det inte alls syntts något där är det svårare att engagera folk.”* Kingstedt påpekar också att i och med att det är ett försök, som dessutom genomförts utan någon förstudie, står arbetssättet i kontrast till den mer typiska arbetsprocessen där *”man identifierar problem, ja, jobbar med förstudier, löser först problemet i stora drag, kommer fram till en lösning, som oftast innebär en fysisk ombyggnad eller nybyggnad, projekterar den och sen går man ut i verkligheten och bygger. Och då är allting, i princip, spikat. Man har en ritning; exakt så här ska det se ut.”*

Samtidigt menar Fridh att arbetsmetoden inte skulle passa i alla sammanhang och Kingstedt menar att *”det kan finnas en fara i att bjuda in till för mycket tyckande tidigt i en process. Det kan leda till att man degraderar sin egen, ja, vad ska man säga, yrkesstatus.”*

HJÄLP OSS!!

Den 2/3 flyttades busstrafiken från Södra Förstadsgatan och den 10/3 stängdes delar gatan av för biltrafik.

Många butiker, caféer, frisörer och restauranger m fl. har sedan dess märkt en kraftig minskning av kunder och försäljning.

Vi är rädda för att gatan kommer att bli ödslig och oattraktiv om inte trafiken återinförs omgående.

Om ni vill stötta oss näringsidkare längs gatan så vore vi tacksamma om ni lämnar era synpunkter på:

www.malmo.se/sodraforstadsgatan.se

eller

mejlar sodraforstadsgatan@malmo.se

Gatukontorets infobrev mars 2014:

Så här kan gaturummet komma att se ut under försöket.

Med anledning av att busstrafiken flyttade från Södra Förstadsgatan till Rådmansgatan den 2 mars utreder gatukontoret vilka åtgärder som behövs göras på Södra Förstadsgatan. I ett försök kommer en del av gatan att stängas för biltrafik perioden 10 mars - oktober 2014.

Den 26/2 2014 tog Tekniska nämnden beslut om att stänga Södra Förstadsgatan för biltrafik mellan Friisgatan och Spånggatan. Detta sker i ett försök för att se hur Södra Förstadsgatan kan användas i framtiden när busstrafiken nu flyttas.

Bakgrund

Södra Förstadsgatan får mycket genomfartstrafik med höga hastigheter. Detta gör att området är oattraktivt för fotgängare och cyklister som rör sig i området.

FIGUR 13 Lappar i affärsinnehavarnas skyltfönster uppmanar medborgarna till att kontakta gatukontoret för att avbryta försöket, 2014-05-10

FIGUR 14 Picnic anordnad på gatan av Vänsterpartiet under parollen "Vår stad", 2014-05-17

FIGUR 15 Södra Förstadsgatan, 2014-06-18

Fram till dess att projektet avslutas finns det, enligt Fridh, planer på att genomföra ytterligare ett dialogmöte på gatan, kanske liknande det som genomfördes i maj. Däremot kommer det inte ske några större förändringar på plats, vilket Fridh förklarar med att resurserna inte tillåter det.

Försöket kommer pågå till den 15 oktober och har alltså inte påverkats av de protester som manat till att avbryta försöket. När försöket är slut kommer gatan återställas till så som den såg ut mellan den 2 och 10 mars, då bilarna, men inte bussarna, trafikerade gatan. Därefter kommer en förstudie påbörjas. Fridh berättar: *"Alla synpunkter kommer att ligga till grund för förstudien. Det är egentligen därför vi har gjort det här dialogprojektet, för att underlätta förstudien och det arbetet."* Men eftersom försöket i allra högsta grad har blivit en politisk fråga, gör det kommande valet i september 2014 att förstudiens riktning och Södra Förstadsgatans framtid är oklar.

Frånvaron av olika typer av föremätningar identifieras som en stor brist i den kommande utvärderingen av försöket. För framtiden, i eventuellt liknande projektförfarande, lyfter Kingstedt fram vikten av att i god tid kunna planera och förbereda processen: *"Planera det, längre i förväg, så hade vi dels kunnat göra föremätningar och skapat oss någon sorts uppfattning om utgångsläget. Men också planera processen. Att kunna planera redan i förväg när vi ska vi träffa vilka, vilka vi ska informera och vad vi behöver. Ja, det gäller utformningen också."*

4.

ANALYS OCH DISKUSSION

I det följande kapitlet diskuteras fallstudien i relation till litteraturen utifrån uppsatsens frågeställningar och de teman som analysen gett upphov till. Dessa är, i tur och ordning: *initiering, engagemang, deltagande, experimentering, (den levda) platsen, facilitering* och *(mental) maktförskjutning*. Frågeställningar var:

- *Hur påverkar tillfälliga interventioner planerarens roller i stadsutvecklingsprocesser?*
- *Kan tillfälliga interventioner stimulera ett ökat medborgardeltagande i stadsutvecklingsprocesser?*

4.1 *INITIERING*

Malmö stads försök på Södra Förstadsgatan genomfördes delvis som en respons på en potentiell problematik där genomfartstrafiken och de höga hastigheterna riskerade intensifieras efter att bussarna flyttat. Samtidigt så avsågs försöket ligga till grund för en kommande förstudie och för en diskussion kring gatans framtid. Försöket har alltså haft en avsett initierande funktion i flera avseenden.

De fysiska interventionerna på platsen genomfördes outrett och alltså före förstudien. Det är ett omvänt scenario jämfört med den vanliga processgången, enligt Kingstedt. Vanligtvis är förstudien det första steget och de fysiska förändringarna kommer vanligtvis i slutskedet. Ungefär 850 meter av Södra Förstadsgatans totala längd påverkades av bussflytten, vilket är en sträcka mellan Södervärn i söder och Triangeln i norr. Av detta upptar försöket ungefär 110 meter (se karta, s.26). Att försöket kom att genomföras just där beror, enligt Fridh, på att det är den sektion av det 850 meter långa partiet där det rör sig flest människor. Således fanns möjligheten att inter文enera med så många som möjligt och skapa förutsättningar för en välanvänd offentlig plats.

Resonemanget kan kopplas till Battys (2012) tankemodell kring städers regenerativa förmåga (se s.10). Genom att plantera fröet (i det här fallet försöket med den tillfälliga platsen) där det har som bäst förutsättningar att gro och växa, för att sedan spridas till intilliggande lokalteter, maximeras den totala effekten och utfallet. Resonemanget, åtminstone i fallet på Södra Förstadsgatan, handlar kanske främst om att plantera frön i form *tankar* och *idéer* kring stadsmiljön. Genom interventionen med människorna på plats skapas reaktioner och en grund för diskussion; en diskussion som sedan sprids vidare från person till person. Det tillfälliga försöket på Södra Förstadsgatan kan ses som en provokation i sitt uttryck, i sin funktion och i sin lokalisering; ett luktsalt som provocerar fram en reaktion, initierar en tankeprocess, diskussion och ett engagemang.

4.2 ENGAGEMANG

Den tillfälliga utestängningen av bilar och den tillgängliga platsen, både i sin gestaltning och i sin funktion, är en provokation. Provokationen grundar sig i det faktum att försöket är en konkret, om än tillfällig, förändring av platsen som intervenerar i människors vardagsliv. De som på något vis använder gatan tvingas förhålla sig till de fysiska förändringarna och därmed ta ställning till dessa. En del personer upplever att de blivit fråntagna något, och en del upplever att de fått något som de tidigare inte hade. Ställningstagandet till det nya kan göras mer eller mindre medvetet, men interventionen provocerar fram en reaktion och reaktionen fungerar som en grund för engagemang.

I de dokument som projektgruppen skickat ut till boende och affärsinnehavare har språkbruket kring försöket varit å ena sidan öppet och inbjudande till engagemang, och å andra sidan haft en tydligt utstakad riktning. I det första informationsbrevet (Malmö gatukontor 2014c) nämns att gatukontoret ”ska ta fram åtgärder som gör gatan säkrare”, att det ”på ytan som frigörs finns möjlighet för cykelparkering, sittplatser, aktiviteter, uteserveringar, m.m.”, att ”(g)atan har stor potential att få en attraktivare karaktär där människan sätts i centrum framför biltrafiken”, att gatukontoret vill hålla en tät dialog med boende och näringsidkare ”för att tillsammans komma fram till hur gatan kan utvecklas på längre sikt”. I försöket ska det alltså *tas fram* åtgärder som ännu inte är bestämda, det skapas *möjligheter* och det finns en stor *potential* och *dialogen* ska utgöra grunden för att arbetet ska ske *tillsammans* med de boende och näringsidkarna. Ordvalen pekar på en öppenhet, men samtidigt är riktningen som gatukontoret vill driva försöket i tydligt, med åtgärder som ska göra gatan *säkrare*, där det skapas möjligheter för *cykelparkering, sittplatser, aktiviteter, uteserveringar, med mera* och där *människan sätts i centrum framför biltrafiken*. Ordvalen när allmänheten bjuds in i olika samrådsprocessen är mycket viktiga eftersom deltagandet sker utifrån de förväntningar som finns, vilket Boverket (2012, s.6) påpekar. På samma vis blir sättet en pratar om och kommunicerar kring ett projekt, exempelvis kring det studerade försöket, viktigt för hur engagemanget kring det kommer utvecklas. Trots inviterna till diskussion och en process i samverkan, kan den tydligt utstakade riktningen i det här fallet uppfattas som både exkluderande och inkluderande, beroende på vem mottagaren är.

Gatukontorets tydliga riktning för försöket har även synts i det praktiska genomförandet och frånvaron av konsensusökande på förhand har skapat ett polariserat engagemang. Engagemanget kring försöket har synts på platsen, där affärsinnehavare gått i opposition och hängt upp protestlappar mot bussflytten och försöket i sina skyltfönster, det har synts i de tidningsartiklar som behandlar försöket och det har synts i de synpunkter som kommit in via hemsidans formulär. På den femgradiga skalan, där 1 är sämst och 5 bäst, anger 25 procent 1, 65 procent anger 5 och resterande 10 procent är jämnt utspridda på 2,3 och 4. Även om respondenterna inte utgörs av ett representativt urval visar det på det polariserade engagemang försöket bidragit till.

I och med sin tydliga riktning har försöket avtäckt och underblåst en inneboende konflikt kring bilens varande, som existerar både på platsen och i hela staden. Försöket har bidragit till ett polariserat engagemang och provocerat fram en diskussion dels kring försöket i sig, dels kring hela Södra Förstadsgatans framtid och dels kring trafikpolitiken i Malmö. Även om försöket är begränsat både i tid, till sju månader, och i rum, till 110 meter av Södra Förstadsgatans totala längd, så har det både initierat och underblåst ett engagemang som sträcker sig längre än så.

4.3 *DELTAGANDE*

Om det finns ett orsakssamband mellan de två förra kategorierna, *initiering* och *engagemang*, är sambandet mellan *engagemang* och *deltagande* inte lika självklart. Under Malmö stads försök på Södra Förstadsgatan har allmänheten bjudits in att lämna synpunkter via olika kanaler. Både Fridh och Kingstedt menar att intresset varit stort från allmänheten och bedömer att antalet inkomna synpunkter är ovanligt många. Avsikten är att synpunkterna, på något vis, ska tas med i en kommande förstudie. Däremot har synpunkterna haft liten påverkan på själva försöket och det har inte funnits någon uttalad målsättning eller några resurser för att aktivera medborgarna mer än i konsulterande syfte. Det följer de uppställda målen, att "under tiden som försöket pågår kommer dialog ske med såväl verksamheterna längs gatan som med malmöborna" (Malmö gatukontor 2014a). Just ordet dialog används konsekvent i de

dokument som projektgruppen kommunicerat ut och det har inte funnits några egentliga ambitioner till ett deltagande utöver det.

I försöket på Södra Förstadsgatan har den formella makten över försöket behållits inom gatukontoret och allmänhetens engagemang som funnits kring försöket har inte utvecklats till något utökat samarbete kring platsens framtid. Ett sådant förhållningssätt till tillfälliga interventioner benämner Lehtovuori och Ruoppila (2012, s.45) som en form av centraliserat-idealiskt förhållningssätt, där det finns en förståelse för tillfälliga interventioner på en strategisk nivå, men där makten behålls centraliserad och där det antingen saknas medel till en samverkansprocess eller förståelse för nyttan av en sådan.

Tillfälliga interventioner lyfts ofta fram som en arbetsmetod för att främja ett underifrånperspektiv och stimulera ett aktivt deltagande från medborgarna (se exempelvis Blumner 2006 och Lehtovuori & Ruoppila 2012). Just orden "främja" och "stimulera" bör betonas, eftersom det inte råder ett självklart samband mellan medborgardeltagande och tillfälliga interventioner. Baserat på Arnsteins steg (se s.17) kan medborgardeltagandet i försöket på Södra Förstadsgatan beskrivas utifrån det tredje och fjärde steget, *information* och *konsultation*, och inte utifrån termer av verkligt medborgardeltagande. Även om tillfälliga interventioner kan stimulera till ett engagemang kring vilket medborgardeltagande kan utvecklas, finns det alltså inget likhetstecken mellan medborgardeltagande och tillfälliga interventioner. Sambanden dem emellan styrs av avsikten och intentionerna med de tillfälliga interventionerna, den maktförskjutning och -delegering som faktiskt sker, och av de resurser som tjänstemännen har att tillgå i form av tid, pengar och kunskap.

4.4 *EXPERIMENTERING*

I tjänsteskrivelsen (Malmö gatukontor 2014a) står det skrivet att "(g)atan kommer att utformas och utvärderas efter hand" och det är inte uttalat att de interventioner och förändringar som gjorts på Södra Förstadsgatan, både gällande platsens gestaltning och platsens funktion, kommer permanentas. Tvärtom så kan Malmö

stads försök betraktas som ett fullskaleexperiment, där ett av syftena varit att skapa ett underlag för en kommande förstudie och permanenta lösningar. Det här är inte ett ovanligt förhållningssätt till användandet av tillfälliga interventioner, särskilt från myndighetshåll (se exempelvis Saaby 2012 och fallstudier i Bishop & Williams 2012).

I vilken omfattning försöket fungerat som ett experiment och vilken nytta det haft beror på ur vilken tidsram projektet studeras. Ur ett kortare perspektiv, inom tidsramen för försöket och avgränsat till tidsramen för studien, har försöket genomförts som ett förhållandevis statiskt projekt. Utöver att de första möblerna vid ett senare tillfälle kompletterats med planteringar, har de justeringar och förändringar som gjorts på platsen varit marginella; exempelvis har sittytorna målats om en gång och cykelställ har flyttats utifrån butiksinnehavares önskemål. Att det inte skett en kontinuerlig förändring av platsens utformning i större omfattning, där responsen på och effekten av interventionerna legat till grund för nya interventioner, kan förklaras med försökets resurstilldelning och de prioriteringar som gjorts utifrån den tilldelade budgeten.

Försöket har förändrat platsen och människors beteenden på den. Samtidigt är de fysiska interventioner som gjorts reversibla. Det faktum att inget, på längre sikt, är bestämt gör att försöket, i det fortsatta arbetet, kan öppna för nya och tidigare ej påtänkta riktningar. Sett ur ett längre perspektiv, där försöket kan betraktas som en fas i en längre process, har försöket skapat en grund för ett reflexivt och responsivt arbetssätt, där intrycken och observationerna från fullskaleexperimentet kan ligga till grund för det fortsatta arbetet. Det har också varit avsikten med försöket, men på vilket vis erfarenheterna de facto kommer ligga till grund för och om de får någon inverkan på det fortsatta arbetet ligger utanför tidsramen för den här studien.

Att arbeta med fullskaleexperiment i staden skapar förutsättningar för ett mer dynamiskt förhållningssätt till stadsutveckling. Jane Jacobs (2004 [1961], s.28) hävdar att det är så staden bör betraktas; som en gigantisk arena för experiment som ibland lyckas och ibland inte. Ett sådant arbetssätt kräver ett aktivt reflekterande av planeraren. Det skapar i sin tur en grund för planeraren att jobba på ett mer iterativt, adaptivt och responsivt

vis – det vill säga ett förhållningssätt där planeraren snabbt eller på längre sikt reagerar, agerar och justerar utifrån interventionernas inverkan och effekt.

4.5 (DEN LEVDA) PLATSEN

Kingstedt beskriver att diskussionerna inom projektgruppen varit mindre objektinriktade och mer fokuserade på platsens helhet jämfört med andra projekt: *”det blir ju fler frågor om, ja, om hur handeln ska fungera, mer frågor på den nivån än i andra projekt där man kanske jobbar mer nere på marken. Det handlar liksom inte om beläggningar, kantstenar och bänkar och placering av papperskorgar...”*

Det finns en rad samverkande faktorer som påverkat att det blivit så. Dels har tjänstemännen på gatukontoret en direkt relation till platsen för försöket. Södra Förstadsgatan ligger tre kvarter väster om Stadshuset, där gatukontoret har sina lokaler, och gatan är således en del av deras egna närmiljö. Dels är Södra Förstadsgatan en gata som berör många på grund av sin lokalisering och funktion i staden. Dels innefattar försöket de facto hela gaturummet, med allt vad det innebär, och inte bara en specifik och dekontextualiserad del av mer teknisk karaktär, som en cykelväg och beläggningen av denna. Dels, och slutligen, så har arbetssättet med de tillfälliga interventionerna på platsen skapat en intim och direkt relation mellan tjänstemännen och platsen.

Genom att rent fysiskt intervensera på platsen tar tjänstemannen ett steg ifrån det geometriska rummet och närmar sig den levda platsen. Det skiljer sig från den gängse planerings- och projekteringsprocessen, där det, vilket Olsson och Wikström (2012, s.18) påpekar, vanligtvis är det geometriska rummet som får dominera. I det studerade fallet på Södra Förstadsgatan har avståndet mellan de abstrakta linjerna på planritningen och de verkliga, mänskliga interaktionerna varit kort. Arbetssättet, där fokus ligger på att intervensera och människors reaktion på detta, skapar helt nya förutsättningar för tjänstemannen att verkligen förstå platsen och dess fulla komplexitet.

För att ytterligare förstå och problematisera vad närmandet

av platsen kan innebära, kan Tuans (1974, s.412-419) distinktion mellan platser som *symboler* och platser som *omsorgsområden* (engelskans >>*fields of care*<<) vara av nytta. Det förstnämnda, platser som symboler, kan beskrivas som något som en kan se och förstå från utsidan. Det är platser med hög synlighet, som är laddade med mening och innehar en själ; det kan vara monument, byggnader eller till och med hela städer. Tuan liknar ett objekts förmåga att kunna hålla en mening vid en skulptur tillverkad av en konstnär; när en konstnär skapar sitt konstobjekt kan det betraktas som en fysisk symbol och förkroppsligande av hens känslor. På samma vis kan en byggnad vara förkroppsligandet av en kultur. Omsorgsområden, däremot, skiljer sig från symbolplatser eftersom de bara kan förstås från insidan. De saknar en visuell identitet och är istället skapade av processerna i människors vardagsliv. Våra upprepade upplevelser, där vi i vardagslivet konstant rör oss längs samma stråk och skapar våra egna noder laddade med mening, har en förmåga att skapa en platskänsla. Sådana här platser är inte enkla att upptäcka för den utomstående och det kan vara svårt att förstå att en plats faktiskt är en *plats* för någon. I det som Olsson och Wikström (2012) kallar den gängse planerings- och projekteringsprocessen, ligger det närmre till hands att det är platsen som symbol och det som går att förstå från utsidan som får vara styrande. Det är ett synsätt som framhäver objektet och de estetiska värdena. Att göra direkta interventioner och studera människors interaktioner skapar en grund för att förstå den mening som platsen har för människor, vilket annars riskerar att gå helt förlorat.

Oavhängigt Södra Förstadsgatan lokalisering i staden och att platsen för försöket är en del av tjänstemännens närområde, har arbetet med tillfälliga interventioner skapat förutsättningar för att faktiskt inter文enera med, studera och förstå den meningsfulla, levda platsen. Arbetet med tillfälliga interventioner har potential att förändra hur arkitekten, ingenjören eller andra planerare pratar om och diskuterar platsen. Det finns en uppenbar risk att arbetet med tillfälliga interventioner degraderas till ett objektrinriktat arbetssätt, som att det handlar om färgen på stolen, parasollets storlek eller något annat; i ett sådant fall rör det sig om tillfälliga *objekt*. Tillfälliga *interventioner* handlar i själva verket om människors beteenden,

livet på platsen och de tillfälliga interventionernas inverkan på detta. Objekten går ofta snabbt och enkelt att implementera på platsen, vilket gör att de kan hamna i andra hand, som något som finns för att understödja livet på platsen. Fokus tillåts flyttas från objekten, från ”*beläggningar, kantstenar och bänkar och placering av papperskorgar*” (Kingstedt 2014), till hur de påverkar de sociala interaktionerna, till platsens helhet och upplevelsen av den.

4.6

FACILITERING

Den tillfälliga interventionen innebär, som visat, ett steg ifrån det geometriska rummet och ett steg mot en mer direkt relation med den levda platsen. Till skillnad från arbetet med det geometriska rummet, där platsen abstraheras till linjer på ett papper och där mänskliga interaktioner går förlorade, innebär ett närmande av den levda platsen ett betydligt mer konfrontativt arbetssätt, med potential att provocera fram såväl reaktioner som engagemang. Det kan ses som ett arbetssätt som framtvingar ett utvecklat förhållningssätt till planerarrollen, från en leverantörsroll mot en mer faciliterande roll. Planeraren blir *medskapare* av platsen, istället för *skapare* av *det geometriska rummet*. En sådan utveckling skulle följa den diskursiva förändringen kring konstruktionen av planerarrollen som Tunström (2009, s.127-153) beskriver och driva på för att så också sker i praktiken. På bekostnad av expertplaneraren efterfrågas den inlyssnande, samtalande och dialogskapande planeraren, där planeringsprocessen beskrivs mer som en dialog mellan tjänstemän och andra samhällsaktörer.

En sådan förändring och i viss mån omdefinition av planeraren innebär att nya behov uppstår och att det krävs förändrade resurser i form av tid, pengar och kompetens, vilket är uppenbart i det studerade fallet. För det första har det funnits lite tid mellan beslutet om att försöket skulle genomföras och försökets implementering. Både Fridh och Kingstedt bedömer att försöket hade kunnat genomföras på ett bättre sätt om det hade funnits mer tid att förbereda processen för försöket. Det fanns liten, eller ingen, tid att informera och knyta kontakter med boende eller affärsinnehavare inför projektet. Den korta tiden sägs även vara

en av orsakerna till valet av möbler, vilka fanns stående på lager. För det andra har budgeten och de prioriteringar som gjorts utifrån den satt uppenbara begränsningar för möjligheten att förändra och utveckla platsen efterhand, men också studera interventionernas inverkan. För det tredje har det, vilket Kingstedt påpekar, saknats erfarenhet kring arbetssättet inom projektgruppen.

Det kan ses som symptomatiskt för utvecklingen av den faciliterande planeraren, att behovet av en kommunikatör ansågs vara större i det här projektet än i andra. Kring försöket, så som det genomförts, bedömdes det både finnas ett bra underlag för en dialog med allmänheten och ett behov av det. Om vi antar att det finns ett orsakssamband mellan den tillfälliga interventionen, reaktionen och engagemanget ökar också kraven på planeraren som inlyssnande. Om det dessutom finns en vilja till ett ökat medborgardeltagande, oavsett från vilket håll, ökar kraven på dialog, kompetensen att fånga upp engagemang, samarbete och delegering.

4.7 (MENTAL) MAKTFÖRSKJUTNING

I de flesta fall, där medborgarna ges möjlighet att tycka till om ett redan utformat förslag, är den institutionella makten över projektet stor och sannolikheten är hög att medborgarens verkliga inflytande blir lågt. Det visar om inte annat Henecke och Khans (2001) utredning om medborgardeltagande i den fysiska planeringen och Kingstedts reflektion om hur ett normalt projektförfarande ser ut: *"man identifierar problem, ja, jobbar med förstudie, löser först problemet i stora drag, kommer fram till en lösning, som oftast innebär en fysisk ombyggnad eller nybyggnad, projekterar den och sen går man ut i verkligheten och bygger. Och då är allting, i princip, spikat. Man har en ritning; exakt så här ska det se ut."*

I Malmö stads försök på Södra Förstadsgatan har det inte funnits någon maktdelegering eller något omfattande medborgardeltagande, men det finns ändå tendenser i projektet som visar på en maktförskjutning, eller åtminstone en upplevelse av en sådan.

Tillfälliga interventioner används ofta som en taktisk handling

inom en större strategi (se fallstudier i Lydon 2011 och 2012, Bishop & Williams 2012). Enligt de Certeau (1980, s.5 f) kan strategier normalt beskrivas som ett institutionellt maktelement, där rummet behärskas av och produceras med olika institutioners visioner. Taktik däremot existerar på platsen inom de av makten givna ramarna och är ett handlande som de Certeau normalt tillskriver de utan makt. Lydon (2011 och 2012) påpekar distinktionen mellan det sanktionerade och icke-sanktionerade användandet av tillfälliga interventioner och att det finns en glidande skala däremellan. Kossak (2012) gör i sin tur en viktig distinktion mellan de tillfälliga interventioner som sanktioneras från ovan och de tillfälliga interventioner som kommer underifrån. Dessa är ofta, men inte alltid, ett uttryck för resursbrist och maktlöshet och han benämner dem som en form av radikal temporär urbanism. I Kossaks fall är det snarare de bakomliggande maktstrukturerna, orsakerna till och intentioner med användandet av tillfälliga interventioner som är det intressanta. Försöket på Södra Förstadsgatan är en paradox, där interventionerna och den fysiska gestaltningens uttryck inte signalerar den makt som handlingen de facto är. Försöket har taktikens uttryck med snabba, enkla och reversibla ingrepp, men är sanktionerade av makten och genomförs inom ramarna för maktens vision och strategi.

Även om det i fallet på Södra Förstadsgatan inte funnits en delegering av makten i juridisk mening, innebär användandet av tillfälliga interventioner att makten och ägandeskapet över projektet inte blir lika självklar. Det finns, enligt Kingstedt, exempelvis en risk att tjänstemannens yrkesstatus och, underförstått, auktoritet kan ruckas på om allmänheten bjuds in till dialog i tidiga skeden, som i fallet med Södra Förstadsgatan. När det stora projektet styckas upp i faser, som små projekt på vägen mot en större vision, blir det stora målet mer diffust och antalet öppningar där medborgarnas inflytande de facto kan få genomslag blir fler. Om den fysiska gestaltningen dessutom inte signalerar en makt över rummet kan en sådan utveckling eskalera.

Planerarens, både av tjänstemannen själv och av allmänheten, upplevt minskade ägandeskap över projektet kan ses som en förutsättning för den maktförskjutning som Arnstein (1969) menar är grundläggande för ett verkligt medborgardeltagande. Men det

väcker också frågor kring hur makten delegeras och till vem den istället distribueras. Detta skulle skapa en helt ny dimension av förväntningar och krav på planeraren att i rollen som facilitator tillgodose medborgarnas behov på ett rättvist sätt.

5.

AVSLUTANDE DISKUSSION

I följande kapitel förs en vidare och sammanfattande diskussion om tillfälliga interventioners inverkan på medborgardeltagande och planerares roll i och förhållande till stadsutveckling. Kapitlet, och uppsatsen, avslutas med en diskussion kring de valda metoderna för uppsatsarbetet.

5.1 RESULTATDISKUSSION

Jag har i uppsatsen diskuterat hur tillfälliga interventioner, som en del av stadsplaneringen och stadsutvecklingen, har potential att påverka och driva på en omdefinition av planerarrollen. Den stora betydelsen, vill jag hävda, grundar sig inte i den fysiska gestaltning som används, utan i att planerarens ägandeskap över projektet, och därmed konstruktionen av rummet, ifrågasätts och utmanas redan på en tidig tankemässig nivå. Redan vid erkännandet av det tillfälligas relevans i stadsutvecklingen och när ordet "tillfällig" läggs i munnen adderas en fjärde dimension: tiden. En punkt i det geometriska rummets tre dimensioner (längden, bredden eller höjden) är så mycket enklare att kontrollera och bemästra än en punkt i den fjärde dimensionen (händelsen, som per definition är tillfällig och förgänglig).

Försöket på Södra Förstadsgatan har haft ett uttalat motiv att initiera en förändring av gatan och en dialog med malmöborna kring detta. Initieringen och försöket, så som det genomförts, har i praktiken fungerat som en provokation och som ett luktsalt, kring vilket ett engagemang byggts upp. Ur detta perspektiv kan tillfälliga interventioner ha en stor inverkan på medborgardeltagande, då allmänhetens deltagande bygger på att det finns ett engagemang och att allmänhetens engagemang i sig skapar en efterfrågan på deltagande och inflytande. Det ska däremot påpekas att det inte går att sätta ett likhetstecken mellan tillfälliga interventioner och medborgardeltagande. Även om tillfälliga interventioner kan bidra till planerarens upplevt minskade ägandeskap över projektet, förutsätter medborgardeltagande, baserat på Arnsteins (1969) definition av begreppet, en maktförskjutning och medborgarnas inflytande över besluten, *både* på upplevd och rent juridisk nivå.

Om erkännandet av det tillfälligas betydelse har en tankemässig inverkan, oavsett sammanhang, bör relevansen för tillfälliga interventioner som praktisk arbetsmetod, så som det genomförts på Södra Förstadsgatan, problematiseras. Platsen i det studerade fallet ligger i ett rumsligt sammanhang, sammankopplad med gator, omsluten av fasader, aktiverad av en rad funktioner och med en stor mängd människor i rörelse redan innan försöket. Samma typ av interventioner hade inte haft liknande effekt på intilliggande Pildammsvägen (se figur 16, nästa uppslag), som trots den geografiska närheten har helt andra förutsättningar.

FIGUR 16 De tillfälliga interventionerna på Södra Förstadgatan (underst) hade sannolikt fått helt andra konsekvenser på Pildammsvägen (överst) då förutsättningarna är så olika.

Beroende på vilka intentionerna är, kräver arbetet med tillfälliga interventioner vissa basala förutsättningar. Det är en arbetsmetod eller ett synsätt som inte kan ersätta konventionell stadsutveckling, men som kan addera en dimension till den, och som är olika lämplig på olika platser. Tillfälliga interventioner är kanske som mest effektivt i miljöer där det redan existerar kvaliteter som kan *intensifieras* eller förutsättningar för att dessa ska kunna *initieras*. De tillfälliga interventionerna behöver något att inter文enera med; de är ett element eller en dimension av staden, men de *är* inte staden. Detta innebär inte att tillfälliga interventioner per automatik måste avfärdas i särskilda sammanhang. Däremot belyser det kontextens och platsförståelsens betydelse och att tillfälliga interventioner inte kan betraktas som en replikerbar gestaltungsprincip.

I uppsatsen har jag försökt göra en koppling mellan arbetet med tillfälliga interventioner och det jag kallar för den levda platsen. Den här kopplingen ställer helt nya krav på planeringen, planeraren och dessas närvaro på platsen. Det väcker också en rad frågor kring metoder för att observera platser och människor, och kompetensen för att göra detta. Tillfälliga interventioner är inte en observationsmetod. Däremot är det en metod för att inter文enera på en plats, där effekten av interventionen kan observeras och studeras. Detta kan kopplas till planerarrollen som facilitatör, där behovet av att vara i och förstå människors vardag ökar.

I det studerade fallet blev det tydligt att tillfälliga interventioner är något som är relevant för uppsatsens båda huvudfrågeställningar; *hur påverkar tillfälliga interventioner planerarens roller i stadsutvecklingsprocesser* och *kan tillfälliga interventioner stimulera ett ökat medborgardeltagande i stadsutvecklingsprocesser*? De sju teman – *initiering, engagemang, deltagande, experimentering, (den levda) platsen, facilitering* och *(mental) maktförskjutning* – som diskuterades i uppsatsens föregående kapitel, är samtliga relevanta för uppsatsens båda frågeställningar. Samtidigt som medborgarnas engagemang kan ses som en uppenbar förutsättning för medborgardeltagande, är planerarens förhållande till och ägandeskap över projektet viktiga förutsättningar för medborgarnas deltagande. Det visar på det dualistiska förhållande som råder mellan planerarens tilldelade makt och den maktförskjutning som förutsätts för ett

ökat medborgardeltagande. Men det visar också på att tillfälliga interventioner kan påverka hur vi tänker kring och planerar våra städer och att resultatet av tillfälliga interventioner är större än summan av de objekt som används och den fysiska gestaltningen.

I uppsatsen har jag främst uppehållit mig till och diskuterat de tänkbara konsekvenser tillfälliga interventioner kan ha på en mental nivå, främst för planeraren. Dessa konsekvenser, i form av ett nytt förhållningssätt till stadsutvecklingen, får givetvis också en rad andra effekter, skapar nya problem att hantera och väcker en rad frågor. Hur kan en formaliserad planeringsprocess med inslag av tillfällighet se ut? Går en sådan process att formalisera och i vilka sammanhang vore den lämplig, och inte lämplig, att applicera? Var läggs ansvaret för stadsutvecklingen om den styckas upp i fler, och avsiktligt tillfälliga, faser? Vad blir effekten för medborgarnas engagemang om det, i det långa loppet, inte går att tillgodose de förväntningar som de tillfälliga interventionerna skapat? Var läggs ansvaret för stadsutvecklingen om maktförhållandet mellan politiker, tjänstemän och medborgare luckras upp? Hur delegeras makten om en sådan utveckling sker och hur garanteras det att marginaliserade samhällsgrupper får sina röster hörda? Vilka behov av ökad kompetenshöjning följer med planerarrollen som facilitatör och vilka effekter får det för utbildningarna inom olika stadsplaneringsområden? De är exempel på frågeställningar som är applicerbara både på Malmö stads studerade försök och i mer generella termer. De skulle också kunna fungera som uppslag för fortsatta studier kring det tillfälligas roll i och inverkan på stadsutvecklingen.

METODDISKUSSION

Jag upplever att valet av fallstudieobjekt, det studerade försöket på Södra Förstadsgatan, varit relevant utifrån uppsatsens frågeställningar. Även om Malmö stads försök i sin omfattning varit ett förhållandevis litet projekt menar jag att en rik problembild har kunnat fångas. I och med uppsatsens kvalitativa ansats och frågeställningarnas formuleringar har det inte funnits någon avsikt att skapa kvantifierbar eller generaliserbar data. Det har inte heller

funnits någon avsikt att presentera rekommendationer eller nya modeller. Fokus har legat på att beskriva, förklara och diskutera och genom det bidra till en kunskapsutveckling kring ämnet. Jag tror och hoppas att jag gjort det.

Kvale och Brinkmann (2009, s.33) påpekar att kunskapen att intervjua är en färdighet som utvecklas genom övning. I och med att jag saknar längre erfarenhet av metodiken har detta med största sannolikhet inverkat på intervjuerna och kvaliteten på dessa. Intervjuerna har trots det varit värdefulla för uppsatsens utfall och tillsammans med övriga metoder (litteraturinläsning, deltagande observation och dokumentstudier) har det faktum att jag följt försöket en längre tid kompenserat för eventuell brist på erfarenhet.

Jag upplever att frågeställningarna för uppsatsen varit både aktuella och relevanta. Frågor kring medborgardeltagande är en central demokratisk fråga och återkommer ständigt inom landskapsarkitektutbildningen. Att intresset för det tillfälliga kan beskrivas som ett internationellt fenomen blev tydligt vid litteraturinläsningen och försöket på Södra Förstadsgatan fungerar som ett lokalt exempel på det. Även om kunskapsproduktionen i uppsatsen har skapats i ett visst sammanhang, anser jag att diskussionen den gett upphov till är intressant även i en större kontext.

6.

KÄLLFÖRTECKNING

6.1 OTRYCKTA KÄLLOR

FRIDH, JOHAN

Kommunikatör, gatukontoret, Malmö stad,
intervjumöte, 2014-06-12.

KINGSTEDT, ANDRÉ

Trafikplanerare, gatukontoret, Malmö stad,
intervjumöte, 2014-06-13.

6.2 ELEKTRONISKA KÄLLOR

Ek, Per (2014)

Butiker på nya gågatan vädjar om hjälp,
(elektronisk) Malmö: Sydsvenskan. Tillgänglig:
< <http://www.sydsvenskan.se/malmo/butiker-pa-nya-gagatan-vadjar-om-hjalp/> > (2014-06-29)

FUNKE, MIKAEL (2014)

Ny gågata när bussarna försvinner,
(elektronisk) Malmö: Sydsvenskan. Tillgänglig:
< <http://www.sydsvenskan.se/malmo/sa-vill-partierna-se-gatan/> > (2014-08-08)

KEFFER, RUTH (2010)

DIY Urbanism. Testing the grounds for social change, (elektronisk). Tillgänglig:
< <http://www.spur.org/publications/article/2010-09-01/diy-urbanism> > (2014-06-02)

Kniivilä, Kalle (2014)

Flytt av busslinjer upprör butiksägare,
(elektronisk) Malmö: Sydsvenskan. Tillgänglig:
< <http://www.sydsvenskan.se/malmo/flytt-av-busslinjer-uppror-butiksagare/> > (2014-06-29)

KNIIVILÄ, KALLE & SVAHN, GÖREL (2014)

Krismöte om Södra Förstadsgatan ikväll,
(elektronisk) Malmö: Sydsvenskan. Tillgänglig:
< <http://www.sydsvenskan.se/malmo/krismote-om-sodra-forstadsgatan-i-kvall> > (2014-06-29)

LANG HO, CATHY (2012)

Intro, i *Spontaneous Interventions: Design Actions for the Common Good*,
(elektronisk). Tillgänglig: < <http://www.spontaneousinterventions.org/reading> >
(2014-05-15)

LARSSON, LENNART (2014A)

Bilstopp ska testas när bussarna flyttar,
(elektronisk) Malmö: Skånskan. Tillgänglig:
< <http://www.skanskan.se/article/20140225/MALMO/140229678/-/bilstopp-ska-testas-nar-bussarna-flyttar> > (2014-06-29)

LARSSON, LENNART (2014B)

Oro för ny butiksdöd, (elektronisk) Malmö: Skånskan. Tillgänglig:
< <http://www.skanskan.se/article/20140301/MALMO/140229301/-/oro-for-ny-butiksdod> >
(2014-06-29)

LARSSON, LENNART (2014C)

Första dagen med förbud mot biltrafik,
(elektronisk) Malmö: Skånskan. Tillgänglig:
< <http://www.skanskan.se/article/20140310/MALMO/140319945/-/forsta-dagen-med-forbud-mot-biltrafik> > (2014-06-29)

LARSSON, LENNART (2014D)

Kunder försvann när bussarna bytte gata,
(elektronisk) Malmö: Skånskan. Tillgänglig:
< <http://www.skanskan.se/article/20140522/MALMO/140529881/-/kunder-forsvann-nar-bussarna-bytte-gata> > (2014-06-29)

LARSSON, LENNART (2014E)

Blandade åsikter om bussfria gatan,
(elektronisk) Malmö: Skånskan. Tillgänglig:
< <http://www.skanskan.se/article/20140619/MALMO/140619344/-/blandade-asikter-om-bussfria-gatan> > (2014-06-29)

LOVÉN, MAJA (2014)

En bra bit kvar till bilfrihet, (elektronisk)

Malmö: Sydsvenskan. Tillgänglig:

< <http://www.sydsvenskan.se/malmo/en-bra-bit-kvar-till-bilfrihet/> > (2014-06-29)

LYDON, MIKE (2011)

Tactical Urbanism Volume 1, (elektronisk)

Miami, FL: Streets Plans. Tillgänglig:

< http://issuu.com/streetplanscollaborative/docs/tactical_urbanism_vol.1 > (2014-03-14)

LYDON, MIKE (2012)

Tactical Urbanism Volume 2, (elektronisk)

Miami, FL: Streets Plans. Tillgänglig:

< http://issuu.com/streetplanscollaborative/docs/tactical_urbanism_vol_2_final > (2014-03-14)

LÄNSSTYRELSEN I SKÅNE LÄN (2011)

Miljö kvalitetsnormen för kvävedioxid i Malmö stad, (elektronisk). Tillgänglig:

< <http://www.lansstyrelsen.se/skane/SiteCollectionDocuments/Sv/miljo-och-klimat/tillstandet-i-miljon/luft/Faststallt%20Malmös%20åtgärdsprogram%20utomhusluft%201108.pdf> > (2014-08-29)

MALMÖ STAD (2014a)

Gatukontoret – Vår organisation, (elektronisk).

Tillgänglig:

< <http://www.malmo.se/Kommun--politik/Om-oss/Forvaltningar--bolag/Gatukontoret/Var-organisation.html> > (2014-06-29)

MALMÖ STAD (2014b)

Trafikavdelningen, (elektronisk). Tillgänglig:

< <http://www.malmo.se/Kommun--politik/Om-oss/Forvaltningar--bolag/Gatukontoret/Var-organisation/Trafikavdelning.html> > (2014-06-29)

MIKKELSEN, JENS (2014)

Blandade reaktioner på ny gångata,

(elektronisk) Malmö: Sydsvenskan. Tillgänglig:

< <http://www.sydsvenskan.se/malmo/blandade-reaktioner-pa-ny-gagata-1/> > (2014-06-29)

PEDERSEN, HERMOD (2014A)

Total splittring kring ny gångata, (elektronisk)

Malmö: Sydsvenskan. Tillgänglig:

< <http://www.sydsvenskan.se/malmo/total-splittring-kring-ny-gagata/> > (2014-06-29)

PEDERSEN, HERMOD (2014b)

Ny gångata när bussarna försvinner,

(elektronisk) Malmö: Sydsvenskan. Tillgänglig:

< <http://www.sydsvenskan.se/malmo/ny-gagata-nar-bussarna-forsvinner-2/> > (2014-06-29)

STATISTISKA CENTRALBYRÅN (SCB) (2010)

Landareal tätort och invånartäthet (inv/km²) i tätort, per kommun 2010.

STIERNA, JOAKIM (2014)

Politiker till svars om Södra Förstadsgatan,

(elektronisk) Malmö: Skånskan. Tillgänglig:

< <http://www.skanskan.se/article/20140321/MALMO/140329869/-/politiker-till-svars-om-sodra-forstadsgatan> > (2014-06-29)

AGGER, ANNIKA & NORVIG LARSEN, JAKOB (2009)

Exclusion in Area-based Urban Policy Programmes, i *European Planning Studies* 17:7: s.1085-1099.

AGGER, ANNIKA (2012)

Towards tailor-made participation: how to involve different types of citizens in participatory governance, i *The Town Planning Review* 83: s.29-45.

ARNSTEIN, SHERRY R. (1969)

Ladder of Citizen Participation, i *Journal of American Institute of Planners* 35: s.216-224.

BALL, EDWARD (1987)

The Great Sideshow of the Situationist International, i *Yale French Studies* 73: s.21-37.

BANG, HENRIK (2004)

Everyday Makers and Expert Citizens: Building Political, Not Social, Capital, Working Paper, Canberra: Australian National University.

BATTY, MICHAEL (2012)

Urban Regeneration as Self-Organization, i *Architectural Design*, 215, s.54-59.

BAUMAN, IRENA (2012)

Temporary Urbanism – the Stepping Stone to Placemaking, i *Urban Design* 2012 122: s.14-15.

BENDER, BIRGIT (1999)

Gator i Malmö, Malmö: Malmö stadsarkiv.

BISHOP, PETER & WILLIAMS, LESLEY (2012)

The Temporary City, London: Routledge.

BLUMNER, NICOLE (2006)

Planning for the Unplanned: Tools and Techniques for Interim Use in Germany and the United States, Berlin: Deutsches Institut für Urbanistik.

BOVERKET (2010)

Boendeinflytande i praktiken, Karlskrona: Boverket.

CASTELL, PÅL (2013)

Stegen och trappan – olika syn på deltagande, i *Framtiden är redan här: Hur invånare kan bli medskapare i stadens utveckling*: s.36-41. Stenberg et al. Göteborg: Chalmers University of Technology.

CRESWELL, TIM (2004)

Place: A Short Introduction, Maiden, MA: Blackwell Publishing.

DE CERTEAU, MICHEL (1980)

On the Oppositional Practices of Everyday Life, i *Social Text* 1980 3: s.3-43.

FLYVBJERG, BENT (2003)

Fem missförstånd om fallstudieforskning, i *Statsvetenskaplig Tidskrift* 2003/2004 3: s.185-206.

FRANCIS, MARK (1987)

The Making of Democratic Streets, i *Public Streets for Public Use*. Red. Vernez Moudon, A. New York: Columbia University Press.

GEHL, JAN (2007 [1971])

Livet mellem husene. Udeaktiviteter og Udemiljøer, Köpenhamn: Arkitektens Forlag.

- GROTH, JACQUELINE & CORIJIN, ERIC (2005)
Reclaiming Urbanity: Indeterminate Spaces, Informal Actors and Urban Agenda Setting, i *Urban Studies* 42:3, 503-526.
- HAVEMANN, ANTJE & SCHILD, MARGIT (2007)
'You Can Use My Tights' or: The Phenomenon of Temporary Solutions, i *Landscape Research* 32:1, 45-55.
- HENECKE, BIRGITTA & KHAN, JAMIL (2002)
Medborgardeltagande i den fysiska planeringen, Lund: Sociologiska institutionen, Lunds universitet.
- JACOBS, JANE (2004 [1961])
Den amerikanska storstadens liv och förfall, Göteborg: Bokförlaget Daidalos AB.
- KHAKEE, ABDUL (2006)
Medborgardeltagande i samhällsplaneringen, i *Planering med nya förutsättningar*: s.11-24. Blücher, Gösta & Graninger, Göran (ed.). Linköping: Linköping University Interdisciplinary Studie.
- KOSSAK, FLORIAN (2012)
Temporary Urbanism: Its Relevance and Impact on Teaching Urban Design, i *Urban Design* 2012 122: s.32-33.
- KVALE, STEINAR & BRINKMANN, SVEND (2009)
Den kvalitativa forskningsintervjun, Lund: Studentlitteratur AB.
- LEFEBVRE, HENRI (1991 [1974])
The Production of Space, Malden, MA: Blackwell Publishing.
- LEHTOVUORI, PANU & RUOPPILA, SAMPO (2012)
Temporary Uses as Means of Experimental Urban Planning, i *Serbian Architectural Journal* 2012:4, 29-54.
- LYNCH, KEVIN (1981)
A Theory of Good City Form, Cambridge, MA: MIT Press.
- MAGALHÃES, CLAUDIO DE (2010)
Public Space and the Contracting-out of Publicness: A Framework for Analysis, i *Journal of Urban Design* 15:4, 559-574.
- MALMÖ GATUKONTOR (2008)
Planerad trafik i området kring station Triangeln, Malmö: Malmö gatukontor.
- MALMÖ GATUKONTOR (2014A)
Försök Södra Förstadsgatan söder om Triangeln, projekt 9189, tjänsteskrivelse, Malmö: Malmö gatukontor.
- MALMÖ GATUKONTOR (2014B)
Information angående Södra Förstadsgatan, utskick februari 2014, Malmö: Malmö gatukontor.
- MALMÖ GATUKONTOR (2014C)
Information angående Södra Förstadsgatan, utskick mars 2014, Malmö: Malmö gatukontor.

MALMÖ GATUKONTOR (2014D)

Dialog om Södra Förstadsgatan, utskick maj
2014, Malmö: Malmö gatukontor

MALMÖ STAD (2012)

Trafikmiljöprogram, Malmö stad 2012-2017,
Malmö: Gatukontoret, fastighetskontoret,
miljöförvaltningen och stadsbyggnadskontoret.

MERRIAM, SHARAN B. (1994)

Fallstudien som forskningsmetod, Lund:
Studentlitteratur.

OLSSON, LINA & WIKSTRÖM, TOMAS (2012)

Stadens möjligheter – platser och stråk,
Malmö: Region Skåne, TITA-Projektet och
Lunds kommun.

PLANT, SADIE (1992)

The Most Radical Gesture, London: Routledge.

SKL (2011)

Medborgardialog som del i styrprocessen,
Stockholm: Sveriges kommuner och landsting.

SVEDBERG, OLLE (1976)

Planerarnas århundrade, Stockholm:
Arkitektur Förlag AB.

SAABY, TINA (2012)

**Urban Life for Everyone – Temporary
Measures as a Planning Method**, i *Urban
Design* 2012 122: s.19-21.

TUAN, YI FU (1974)

Space and Place: Humanistic Perspective, i
Progress in Geography 6: 211-252.

TUNSTRÖM, MOA (2009)

På spaning efter den goda staden, Örebro:
Örebro Universitet.

VARNA, GEORGIANA & TIESDELL, STEVE (2010)

**Assessing the Publicness of Public Space: The
Star Model of Publicness**, i *Journal of Urban
Design* 15:4, 576-598.

7.

BILAGOR

INTERVJUMALL

Huvudteman

Det faktiska genomförandet

Bakgrundsargument till valet av arbetsmetod

Planerarens förhållande till projektet

Det faktiska genomförandet

Kan du beskriva projektet på Södra Förstadsgatan och dess genomförande?

- Vem har varit delaktiga?

- Vad har ni gjort?

Vem har initierat projektet?

- Vad var bakgrunden till projektet?

- Vilka drivkrafter har funnits?

Har det funnits någon form av medborgardeltagande i arbetsprocessen?

- Om ja, hur har medborgardeltagandet sett ut?

- Vad var ambitionen med medborgardeltagandet och det tilltänkta syftet?

- Vad upplever du att utfallet varit?

- Vilka resurser har avsatts till detta?

Upplever du att arbetet med det här projektet skiljer sig från andra projekt på liknande platser? På vilket sätt?

Bakgrundsargument till valet av arbetsmetod

Varför genomförs projektet som ett tillfälligt projekt med tillfälliga interventioner?

- Har ni diskuterat andra arbetsmetoder?

Vilka inspirationskällor har funnits till projektet?

Vilka målsättningar har ni med projektet?

Övervägde ni hur projektet skulle tas emot, dels inom organisation och dels av allmänheten?

Planerarens förhållande till projektet

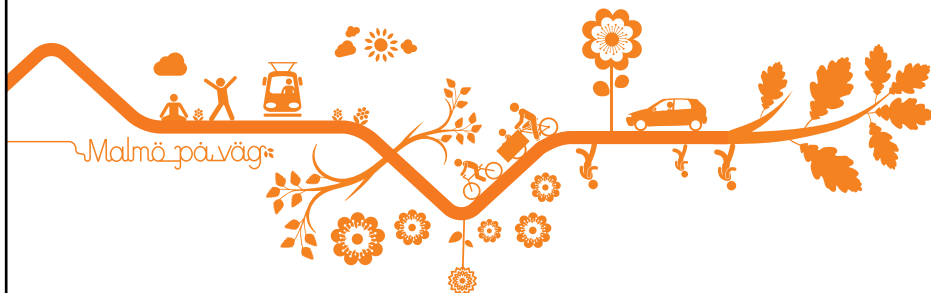
Har det funnits organisatoriska fördelar med genomförandet?

- Har det funnits organisatoriska problem för genomförandet?

- Vilka förändringar skulle underlätta för ett arbetssätt med tillfälliga interventioner (planeringslagstiftning, organisatoriska osv.)?

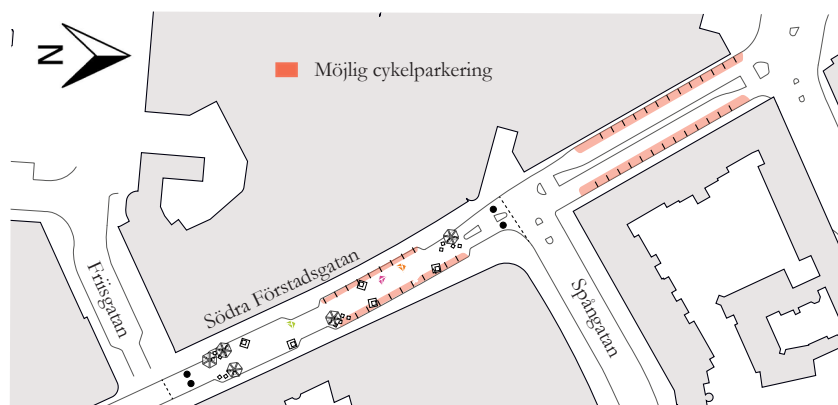
Upplever du att ditt och dina kollegors förhållande till projektet skiljer sig från ert förhållande till andra projekt i liknande sammanhang?

Har du någon ytterligare information som kan vara relevant för ämnet som du skulle vilja ta upp?

GATUKONTORET MARS 2014

Information om Södra Förstadsgatan

Med anledning av att busstrafiken flyttar från Södra Förstadsgatan till Rådmansgatan den 2 mars utreder gatukontoret vilka åtgärder som behövs göras på Södra Förstadsgatan. I ett försök kommer en del av gatan att stängas för biltrafik perioden 10 mars - oktober 2014.

Vad ska hända?

Den 26/2 2014 tog Tekniska nämnden beslut om att stänga Södra Förstadsgatan för biltrafik mellan Friisgatan och Spångatan. Detta sker i ett försök för att se hur Södra Förstadsgatan kan användas i framtiden när busstrafiken nu flyttas.

Bakgrund

Målsättningen är att undvika att Södra Förstadsgatan får mycket genomfartstrafik med höga hastigheter. Gatukontoret ska ta fram åtgärder som gör gatan säkrare för alla fotgängare och cyklister som rör sig i området samtidigt som trafikmiljön förbättras med mindre buller och avgaser. På ytan som frigörs finns möjlighet för cykelparkering, sittplatser, aktiviteter, uteserveringar, m.m.

Gatan har stor potential att få en attraktivare karaktär där människan sätts i centrum framför biltrafiken.

Tidplan

Försöket kommer att pågå i sju månader med start den 10 mars. Under tiden som försöket pågår vill vi gärna hålla en tät och konstruktiv dialog med de boende och näringsidkare som finns längs sträckan för att tillsammans komma fram till hur gatan kan utvecklas på längre sikt. Försöket och dialogen ska leda till att vi får fram ett underlag för mer permanenta åtgärder längs gatan.

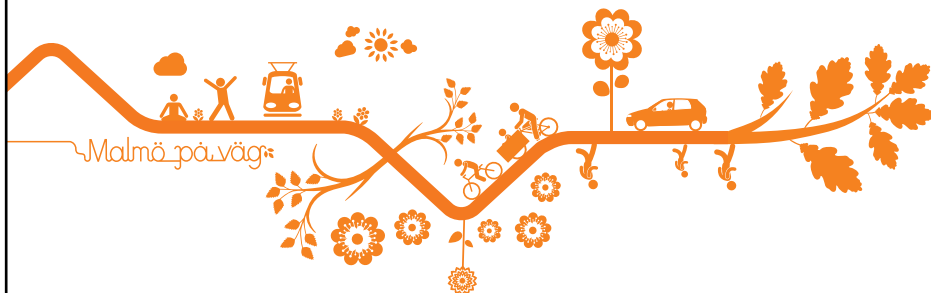
För att lämna synpunkter, besök gärna malmo.se/sodraforstadsgatan eller mejla till sodraforstadsgatan@malmo.se.

Frågor om Södra Förstadsgatan: André Kingstedt, projektledare; andre.kingstedt@malmo.se

Lämna synpunkter: sodraforstadsgatan@malmo.se

Mer information: malmo.se/sodraforstadsgatan

GATUKONTORET MAJ 2014

Dialog om Södra Förstadsgatan

Den 2 mars flyttades busstrafiken till Rådmansgatan. Nu vill vi veta hur du tycker att Södra Förstadsgatan ska utvecklas i framtiden. Den 10 maj finns representanter från gatukontoret på plats för att samla in synpunkter.

Den 2 mars flyttade busstrafiken från Södra Förstadsgatan till Rådmansgatan för att bättre knyta ihop stadsbusstrafiken med den regionala tågtrafiken. Sedan den 10 mars är också Södra Förstadsgatan stängd för biltrafik mellan Friisgatan och Spångatan i ett försök att se hur gatan kan användas i framtiden utan busstrafik.

Nu vill vi ge dig som boende i närheten chansen att få tycka till om Södra Förstadsgatan. Hur vill du att gatan ska utvecklas? Har du bra idéer som du vill dela med dig av?

Lördagen den 10 maj mellan klockan 11 och 13 kommer representanter från gatukontoret och ansvariga politiker finnas på plats på Södra Förstadsgatan (mellan Friisgatan och Spångatan) för att diskutera gatans framtid och utveckling.

Alla synpunkter som Malmö stad får in kommer att ligga till grund för en förstudie där gatans framtid utreds.

Det går också bra att lämna synpunkter/tankar/funderingar digitalt. Besök gärna malmo.se/sodraforstadsgatan eller mejla till sodraforstadsgatan@malmo.se.

